

Alguns elements de
**Tecnologia de la
Revolució Industrial**

Document per a ús privat / Document for private use.

Es recomana consultar les fonts esmentades /
It is recommended to consult the sources mentioned

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

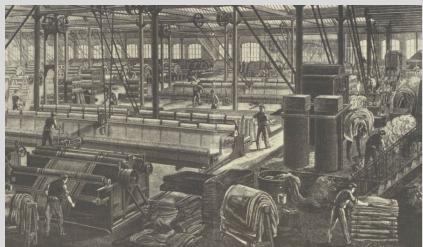
3. La industrialització a Europa

1. Concepte de Revolució industrial

Industrialització

Revolució industrial

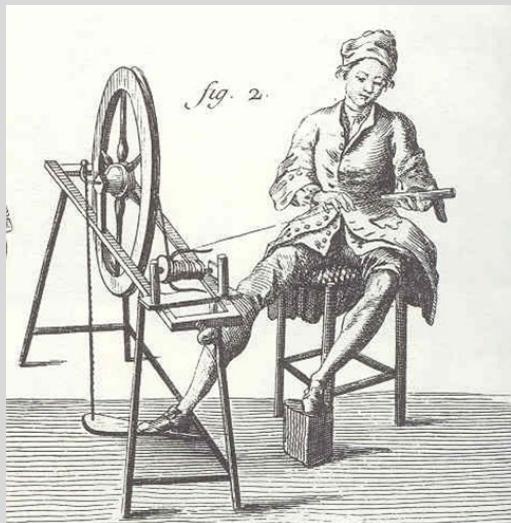
	Industrialització capitalista	Revolució industrial
Gran Bretanya	1720s	1780s
Estats Units	1790s	1830s
Catalunya	1770s	1830s
Rússia	1860s	1860s
Japó	1870s	1870s

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

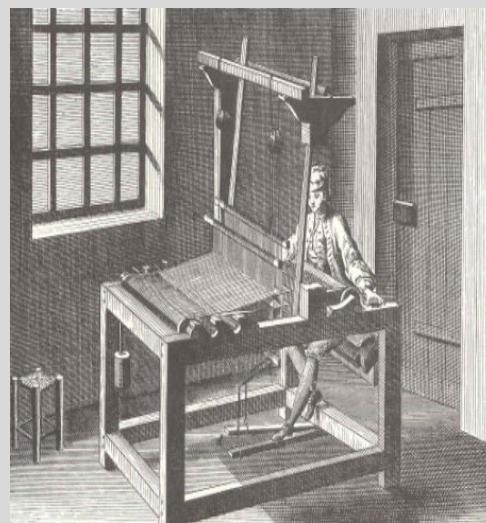
3. La industrialització a Europa

Tecnologia tradicional

[Pot formar part d'empreses capitalistes]

Filosa

Teler

Carbó
vegetal

Font: *L'Encyclopédie*, de Diderot et d'Alembert

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

Tecnologia

Tèxtil

- ⇒ 1733 llançadora volant de Kay
- ⇒ 1764 Jenny de Hargreaves
- ⇒ 1769 Water Frame (Bastidor d'aigua) d'Artwright
- ⇒ 1779 Mule de Crompton (Jenny + Water Frame)
- ⇒ 1785 teler de Cartwright
- ⇒ 1801 teler Jacquard
- ⇒ 1820 teler de Sharp and Roberts de Manchester

•USA-cotó

⇒ 1793: Eli Whitney patentà la desmotadora de cotó.

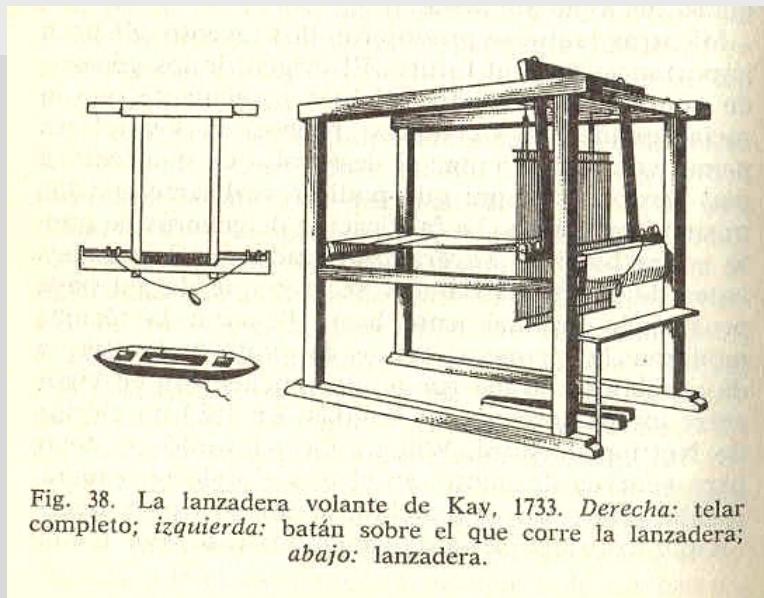

Fig. 38. La lanzadera volante de Kay, 1733. Derecha: telar completo; izquierda: batán sobre el que corre la lanzadera; abajo: lanzadera.

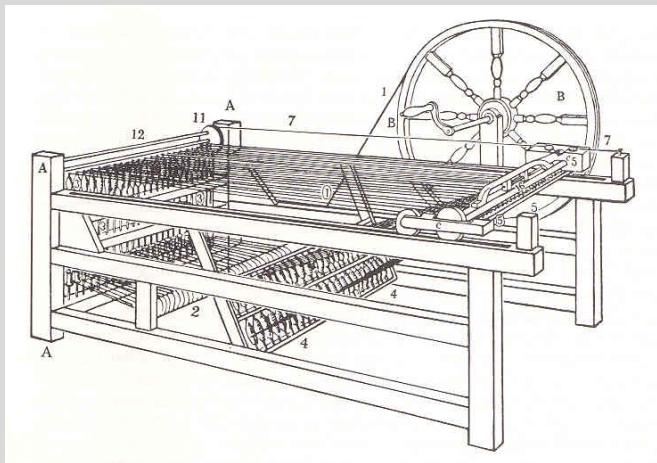
Sector tèxtil - tissatge

⇒ 1733 Llançadora volant de Kay

DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., *Historia de la tecnología. Desde la Antigüedad hasta 1750*. Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.), p. 158.

Sector tèxtil - filatura

⇒ 1764 Jenny de Hargreaves

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

⇒ 1769 Water Frame (Bastidor d'aigua) d'Artwright

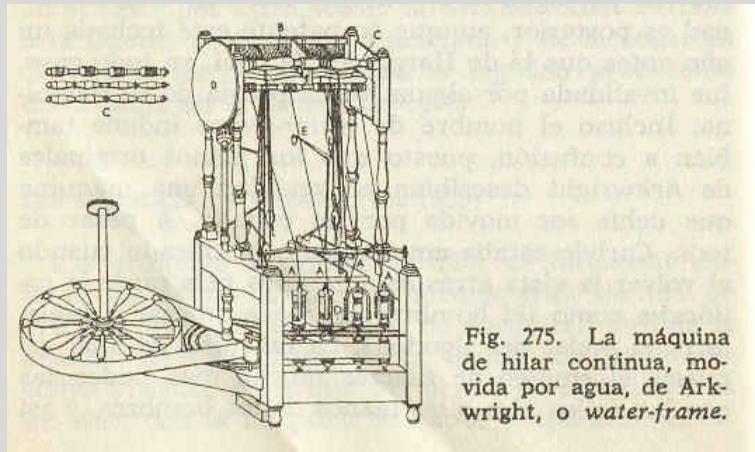

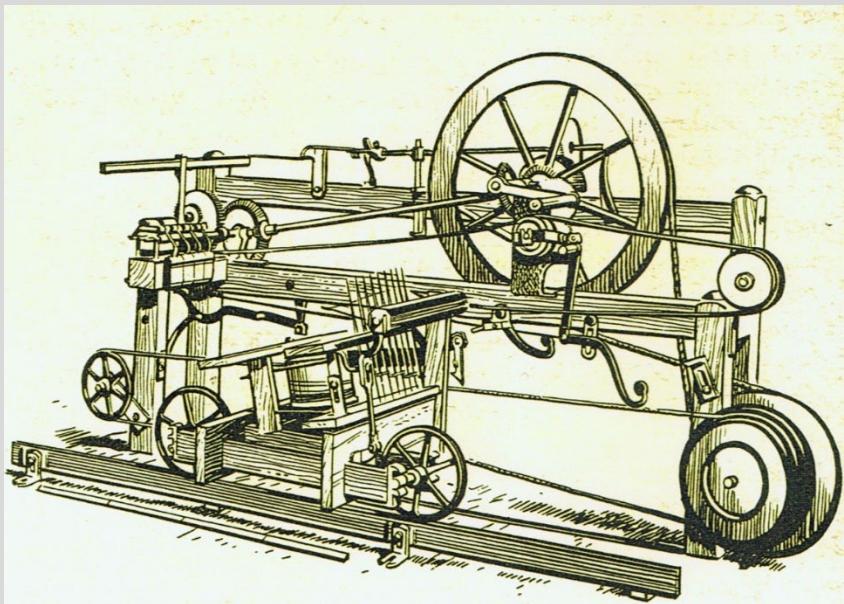
Fig. 275. La máquina de hilar continua, movida por agua, de Arkwright, o water-frame.

DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., *Historia de la tecnología, Desde 1750 a 1900*. Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.), pp. 816 i 817.

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
3. La industrialització a Europa

Sector tèxtil - filatura

⇒ 1779 Mule de Crompton
⇒ (Jenny + Water Frame)

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

Sector textil - tissatge

1786, teler d'Edmund Cartwright.

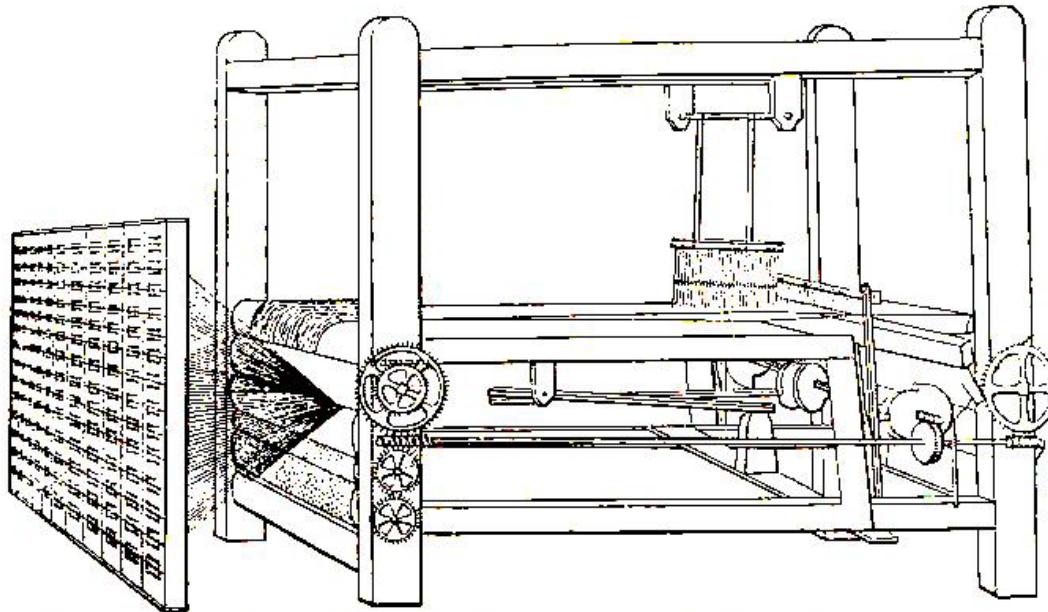

Figure 17.10: Edmund Cartwright's second power loom of 1786.

1820, teler de Sharp and Roberts de Manchester

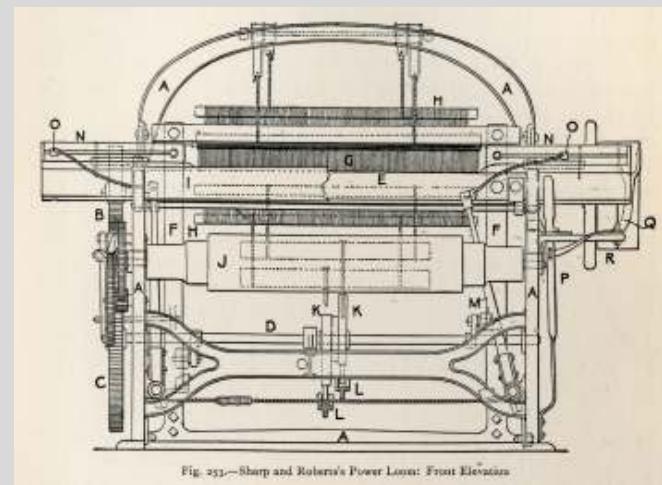

Fig. 252.—Sharp and Roberts's Power Loom: Front Elevation

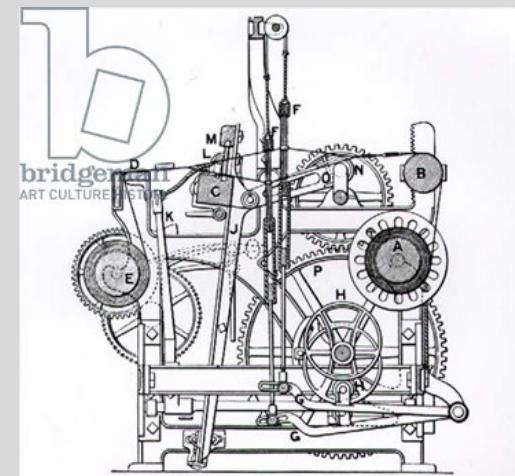
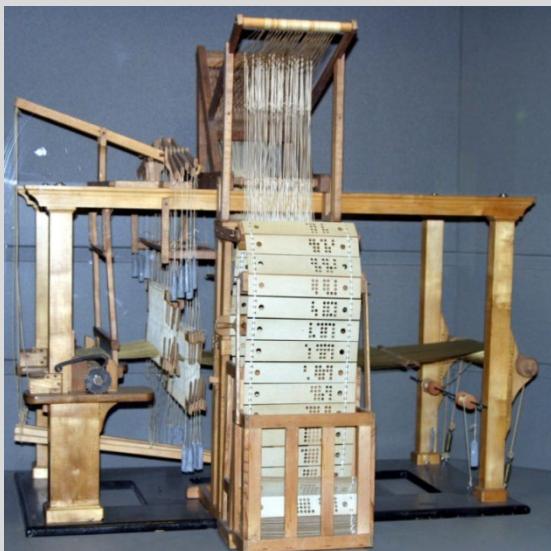

Fig. 252.—Sharp and Roberts's Power Loom
a, Warp beam. b, Warp roller. c, Body of slay or lay. d, Breast beam. e, Cloth beam. f, f, Heddles. g, g, Heddle levers. h, h, Circular tapet wheels. i, i, Bowls of heddle levers. j, Sword of lay. k, Picker arm. l, End of shuttle in box. m, Reed or sley. n, Driving wheel. o, Crank of going part or lay. p, Driven wheel of loom controlling shedding tappets.

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
3. La industrialització a Europa

Sector textil - tissatge

Teler Jacquard, 1801

National Museums Scotland

“El vapor”, fàbrica dels Bonaplata (1832-1835)

FÁBRICA DE ESTAMPADOS
DE
Hijos de S. Bonaplata
en SAN MARTIN DE PROVENSALS

Primera industria en su clase
QUE SE CREÓ EN ESPAÑA
y primera que en 1832 estableció motor á vapor

Especialidad en Cretonas
EXPORTACIÓN Á LAS ANTILLAS

Catalunya

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

“L’ Espanya industrial” (1853→), el “Vapor nou”

Tissatge, 1904, Espanya industrial

La fàbrica Güell, Ramis i Cia,
el Vapor Vell, 1846

Can Batlló, 1878

CUADRO 9.1. *Indicadores de la industrialización catalana, 1835-1861*

Año	ALGR	HUME	MEHI	METI	MHLA	CCAR	CVI
1835	2,9	27	4	—	—	—	115
1841	8,4	347	53	1	—	12	476
1850	15,3	623	77	19	—	66	—
1861	20,1	763**	99	45	90*	131*	9.960

ALGR: Importación de algodón en rama, en miles de t.

HUME: Husos mecánicos en la industria algodonera, en miles.

MEHI: Porcentaje de mecanización de la hilatura del algodón.

METI: Porcentaje de mecanización del tisaje del algodón.

MHLA: Porcentaje de mecanización de la hilatura de la lana (Sabadell y Tarrasa).

CCAR: Consumo aparente (producción más importaciones) de carbón mineral.

CVI: Caballos de vapor instalados.

* 1860.

** En «La estructura del sector algodonero...», p. 136, Jordi Maluquer de Motes ofrece una cifra más alta para 1857: 896 (miles).

Fuentes: ALGR, HUME, MEHI y METI, Jordi Nadal, *El fracaso...*, pp. 196 y 273-274. MHLA, CCAR y CVI (1861), Jordi Nadal y Jordi Maluquer de Motes, *Catalunya, la fàbrica d'Espanya*, pp. 45, 82 y 128. CVI (1835-1841), Laureano Figuerola, *Estadística de Barcelona en 1849*, p. 288.

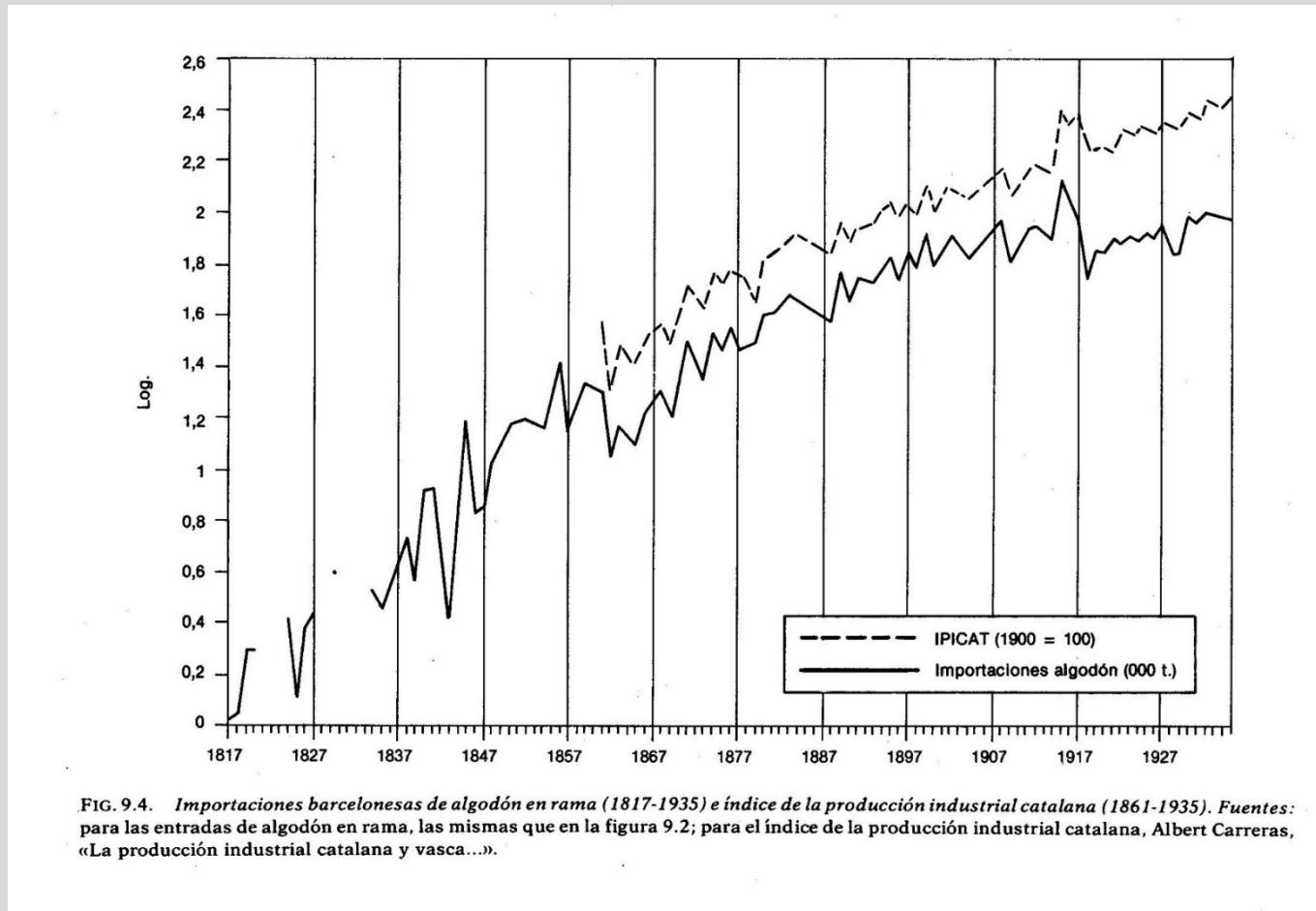
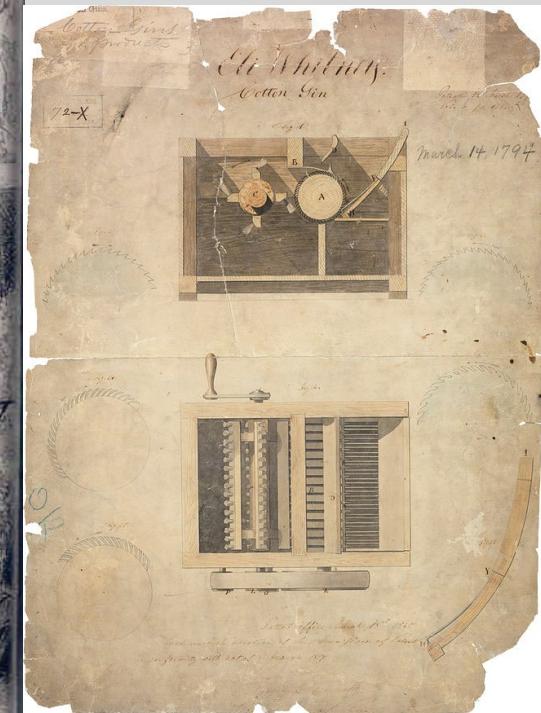
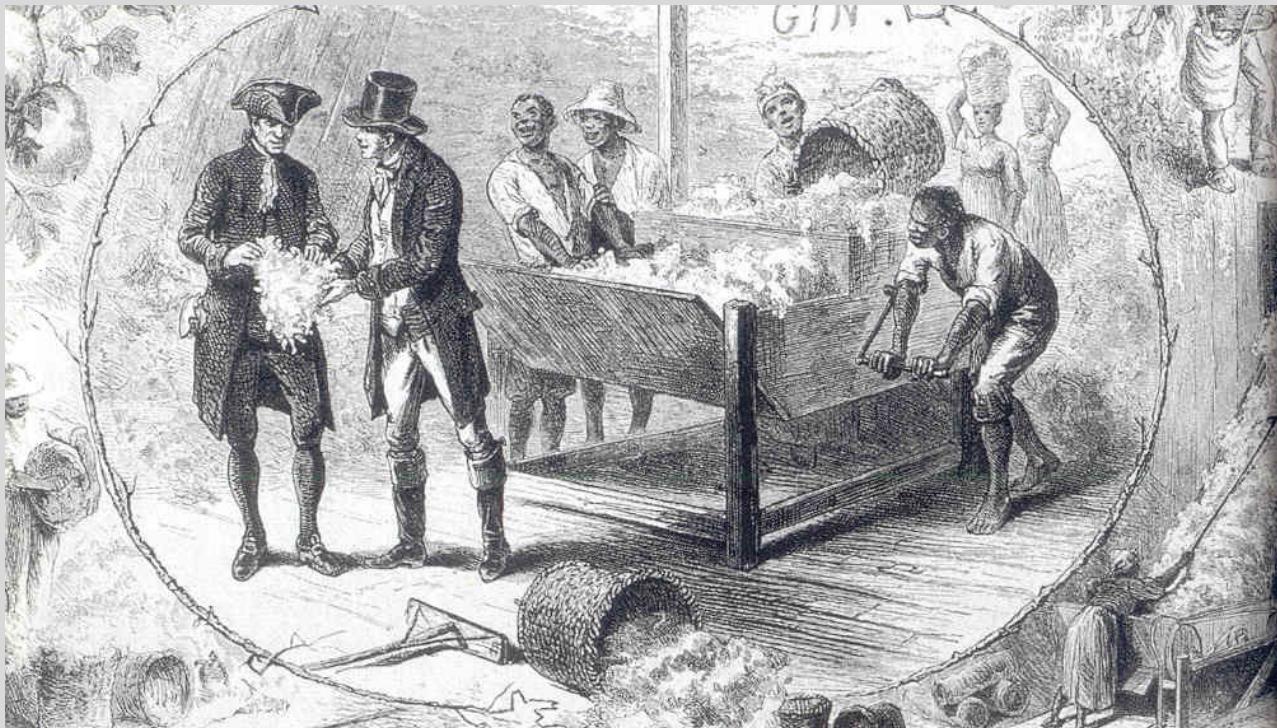

FIG. 9.4. Importaciones barcelonesas de algodón en rama (1817-1935) e índice de la producción industrial catalana (1861-1935). Fuentes: para las entradas de algodón en rama, las mismas que en la figura 9.2; para el índice de la producción industrial catalana, Albert Carreras, «La producción industrial catalana y vasca...».

Albert Carreras, “Cataluña. Primera región industrial de España”, dins NADAL, J. i CARRERAS, A., (dir. y coord.), *Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX)*, pp. 259-295. Ariel, Barcelona, 1990. El gràfic és de la p. 275.

Estats Units

⇒ 1793: Eli Whitney patentà la desmotadora de cotó

1790-1810: la producció de cotó en brut a EEUU passà de 680.000 kg a 36,5 milions kg.

Desmotadora de Whitney (1793).

1790: 700.000 esclaus; 3,2 milions el 1850.

Energia: la màquina de vapor

Tecnologia

Energia

- ⇒ 1709 Darby utilitza per primera vegada el carbó mineral per produir ferro en lingots en alt forn, cap a 1750 ho fa amb coc, abaratint molt el cost de producció.
- ⇒ 1712 Newcomen, bomba de vapor atmosfèric per treure aigua de les mines, molt consum de combustible.
- ⇒ 1769 Watt, condensador separat; 1775, s'usen a Cornualla (mines d'estany).
- ⇒ 1781 2^a mv de Watt: millores que permeten convertir el moviment alternatiu en rotatori (molins de farina) → filat de cotó el 1785.
- ⇒ 1859: primer petroli comercial a Pennsylvania.

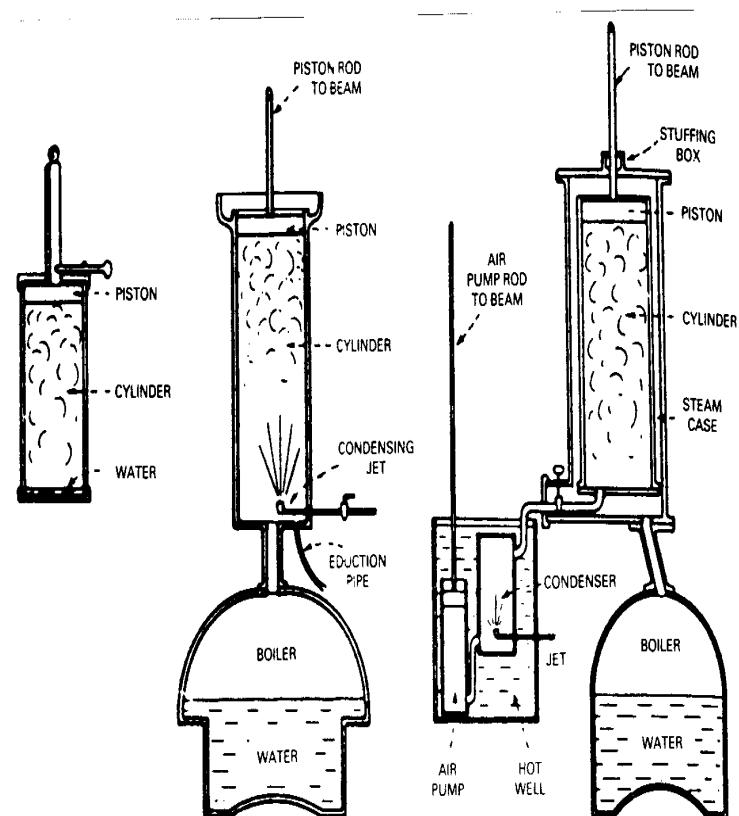

Figure 5.1: Schematic arrangements of the steam engines of Papin, Newcomen, and Watt.

McNeil (1990). *An Encyclopaedia of the history of technology*, p. 274. Routledge.

30 - 7. Hulla y cok. La hulla es una materia vegetal fósil que se desarrolló durante el período carbonífero y quedó enterrada bajo agua y yacimientos téreos que la protegieron de la putrefacción. Se produjo una descomposición lenta, resultado de la cual es la formación de *turba*, primera etapa de la metamorfosis del tejido vegetal en carbón. Durante este primer proceso se formaron y desprendieron dióxido de carbono, metano (CH_4) y agua. Más tarde, cuando el yacimiento llegó a cubrirse del todo y se interrumpió el acceso de aire, los gases desprendidos permanecieron aprisionados en el carbón. Estas bolsas de gas, que se encuentran con frecuencia en las minas de hulla, son causa de las explosiones de *gas grisú*.

Durante las fases sucesivas de la metamorfosis, el contenido en carbono aumenta del 40 % en la madera original al 60 % en la *turba*, 70 % en el *lignito*, 78 % en la *hulla bituminosa*, 83 % en la *hulla semi-bituminosa*, y, por último, a un 90 % en la *antracita*. En ningún caso se produce carbono puro, pues la materia mineral (ceniza) permanece en el depósito residual de carbón.

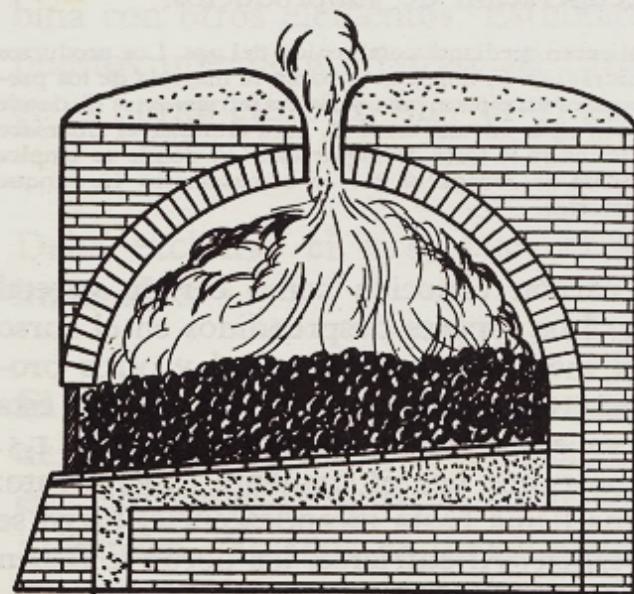

Fig. 30-5. Horno de cok de colmena.

Si la hulla bituminosa se calienta en ausencia de aire (destilación seca destrutiva) se desprenden varios productos volátiles, por ejemplo gas de hulla, amoniaco, fenol, benceno y alquitrán, y queda un residuo que contiene toda la materia mineral de la hulla, pero compuesto principalmente de carbono libre. Este residuo se llama **cok**.

Energia: la màquina de vapor

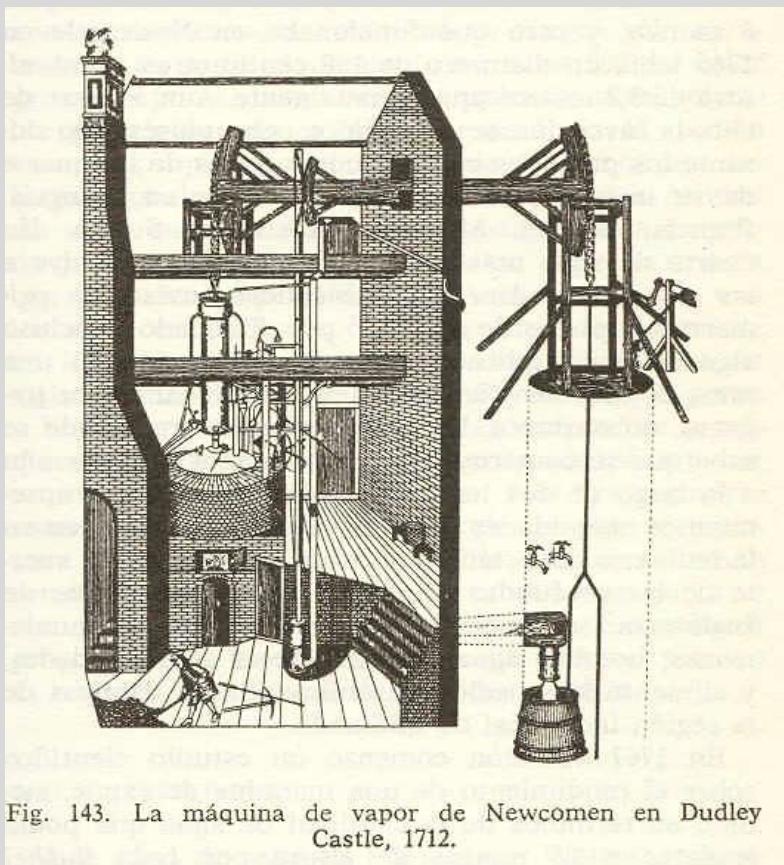

Fig. 143. La máquina de vapor de Newcomen en Dudley Castle, 1712.

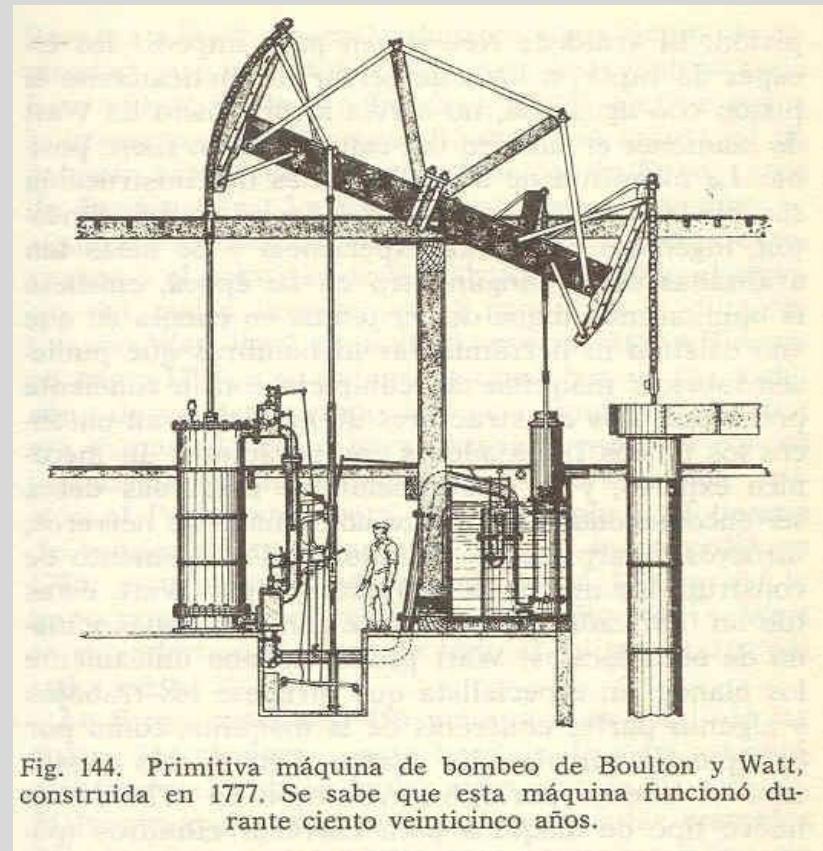
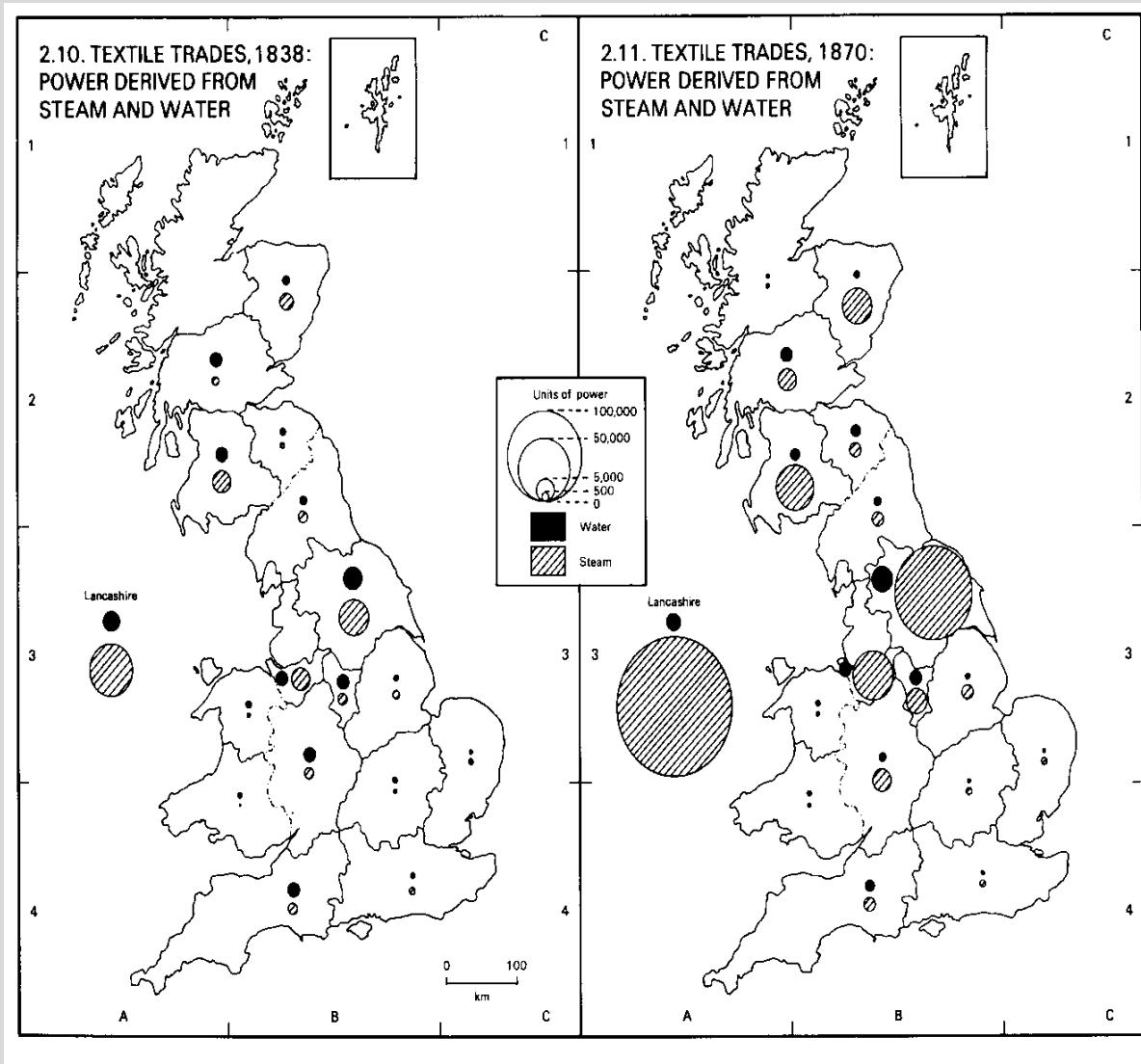

Fig. 144. Primitiva máquina de bombeo de Boulton y Watt, construida en 1777. Se sabe que esta máquina funcionó durante ciento veinticinco años.

DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., *Historia de la tecnología, Desde 1750 a 1900*, Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.), pp. 461 i 465, respectivament.

Energia: la màquina de vapor

Rex Pope, *Atlas of British Social and Economic History since c. 1700*, p. 35.
Macmillan Library Reference, 1989.

Siderúrgia

- ⇒ Henry Cort, pudelat i laminat, 1783-1784.
- ⇒ 1856: Henry Bessemer desenvolupa un convertidor per produir acer.
- ⇒ 1868: convertidor de Martin-Siemens.
- ⇒ 1879: procediment de Thomas and Gilchrist que no necessita mineral de ferro no fosfòric com en els dos procediments anteriors. Dóna a més fosfats que serveixen d'adobs per a l'agricultura.

Ferrocarril

- ⇒ Richard Trevithick (1771-1833), primera locomotora (1801) sobre camins corrents.
- ⇒ George Stephenson (1781-1848): creador de la primera línia (Manchester-Liverpool). Robert Stephenson, manager de l'empresa, ambdós enginyers.

Transport marítim/ fluvial

- 1807: Robert Fulton comença el servei amb “steamboat” al riu Hudson (NY).
- 1840: Samuel Cunard comença el servei transatlàctic amb vaixell de vapor.

Química

- ⇒ Antoine Lavoisier (1743-1794) i deixebles: desenvolupen la química a partir dels experiments empírics de fabricants de sabó, paper, vidre, pintures, tints i tèxtils [mútua influència]
- ⇒ àcid sulfúric per decoloració (procediment de John Roebuc).
- ⇒ 1790s: gas de clor i derivats per decolorar (descobriment de Claude Berthollet).
- ⇒ àlcalis (sosa càustica i potassa), procediment de Leblanc (1791).

Siderúrgia

* 1783-1784 Henry Cort, pudelat i laminat

Ferro

colat = fosa = ferro fos [castellà: arrabio]

contingut en carboni

ferro colat [es trenca] 2,5 - 4%

acer [< pes i volum R força] 0,1 - 2%

ferro dolç o forjat [cedeix] < 0,1%

+ resistant + mal·leable (martellejat), tou, dúctil (estirat)

pudelat

II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

CUADRO 2. — Producción de carbón y lignito, en países escogidos, según promedios anuales

(en millones de toneladas métricas)

	<i>Austria</i>	<i>Hungría</i>	<i>Francia</i>	<i>Alemania</i>	<i>Italia</i>	<i>Rusia</i>	<i>Suecia</i> ¹	<i>Reino Unido</i>	<i>Bélgica</i>
1800	—	—	—	—	—	—/ ²	—	11,2	—
1811	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—
<i>circa 1815</i>	—	—	0,9	1,2	—	—	—	16,2	—
1820-4	0,1	—	1,1 ²	1,2 ²	—	—	—	17,7 ²	—
1825-9	0,2	—	1,5 ²	1,6 ²	—	—	—	22,3 ²	—
1830-4	0,2	—	2,0	1,9	—	—	—	22,8 ²	2,4 ³
1835-9	0,3	—	2,9	3,0	—	—	—	28,1 ²	3,1
1840-4	0,5	0,02 ⁴	3,5	4,4	—	—	—	34,2 ²	4,1
1845-9	0,8	0,02 ⁵	4,4	6,1	—	—	—	46,6 ²	5,1
1850-4	1,2	0,2 ⁶	5,3	9,2	—	—	—	50,2 ²	6,8
1855-9	2,2 ⁷	0,3 ⁷	7,6	14,7	—	—	—	67,8	8,6
1860-4	3,6	0,5	10,0	20,8	0,04 ⁸	0,4	—	86,3	10,2
1865-9	5,3	0,7 ⁹	12,7	31,0	0,05	0,5	—	104,7	12,5
1870-4	9,2 ¹⁰	—	15,4	41,4	0,1	1,0	0,05	123,2	14,7
1875-9	12,3	—	17,0	49,9	0,1	2,2	0,09	135,7	14,7
1880-4	15,9	1,1	20,2	65,7	0,2	3,7	0,15	158,9	17,5
1885-9	19,8	1,3	21,5	78,1	0,3	5,0	0,18	167,9	18,4
1890-4	25,7	1,8	26,3	94,0	0,3	7,1	0,20	183,2	19,9
1895-9	30,6	2,5	30,6	120,1	0,3	11,0	0,24	205,1	21,5
1900-4	33,5	3,3	33,0	157,3	0,4	17,3	0,31	230,4	23,3
1905-9	38,7	4,0	36,4	201,2	0,5	23,7	0,29	260,2	24,8
1910-13	41,1	9,6	39,9	247,5	0,6	30,2	0,36	275,4	24,8

II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

CUADRO 5. — Producción de acero, en países escogidos, según promedios anuales
(en millones de toneladas métricas)

	Austria-Hungria	Francia	Alemania	Italia	Rusia	Suecia	Reino Unido	Bélgica
1867-9	—	—	—	—	—	0,03	—	—
1870-4	—	—	—	—	—	0,06	0,49 ¹	—
1875-9	—	0,26	—	—	0,08	0,13	0,90	0,09
1880-4	—	0,46	0,99	0,15 ²	0,25	0,20	1,82	0,17
1885-9	0,34	0,54	1,65	0,24	0,23	0,30	2,86	0,21
1890-4	0,55	0,77	2,89	0,22	0,54	0,39	3,19	0,28
1895-9	0,96	1,26	5,08	0,24	1,32	0,45	4,33	0,61
1900-4	1,16	1,70	7,71	0,32	2,35	0,49	5,04	0,79
1905-9	1,74	2,65	11,30	0,65	2,63	0,55	6,09	1,37
1910-13	2,45	4,09	16,24	0,98	4,20	0,62	6,93	2,28

1. Promedio de 1871-1874.

2. Promedio de 1882-1884.

FUENTES

Austria-Hungría: Federación Británica del Hierro y el Acero, *Statistical Year Book*, 1937.

Francia: *ibid.* para las cifras hasta 1889; *Annuaire statistique*, 1966, para las cifras posteriores.

Alemania: Federación Británica del Hierro y el Acero, *op. cit.*, para las

cifras de 1880-1884; *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*, para las cifras posteriores.

Italia: Federación Británica del Hierro y el Acero, *op. cit.*

Rusia: *ibid.*

Suecia: *Historisk Statistik för Sverige*, vol. III, para 1967-1869; L. Jörberg, *Growth and fluctuations of Swedish industry, 1869-1912*, Lund, 1961, para las cifras de 1870-1912; Federación Británica del Hierro y el Acero, *op. cit.*, para las cifras de 1913.

Reino Unido: Federación Británica del Hierro y el Acero, *op. cit.*

Bélgica: *ibid.*

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

Population (millions)

	1750/1	1800/1	1850/1	1990
Great Britain	7.4	10.5	20.8	57.1
France	21	27.3	35.8	56.1
Germany			34.0	79.0
-[Germ+Aust]	18	23		
Austria			17.5	7.6
Hungary	3.5	5.0	13.2	10.5
Belgium	2.2	3.1	4.3	9.9
Italy	16.0	19.0	24.4	57.6
Netherlands	1.6	2.1	3.1	14.9
Portugal	2.3	2.9	3.5	10.5
Russia	28	40.0	68.5	146.4
Spain	8.2	10.5	15.0	39.6
Sweden	1.8	2.3	3.5	8.4
EUROPE (approx)	132.0	190.0	260.0	775.0

Modern History Sourcebook: Tables Illustrating the Spread of Industrialization

<https://sourcebooks.fordham.edu/mod/indrevtabs1.asp>

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

Growth of the Cotton Industry in Selected Countries (Cotton Spindles [fusos] - Selected Countries, Annual Total Figures [in 1000's])

	UK	France	Germany	Austria	Belgium	Russia
1834	10,000	2,500	626(`36)	800	200	700 (1840)
1877	39,500	5,000	4,700	1,558	800	2,500
1913	55,700	7,400	11,186	4,909	1,492	9,212

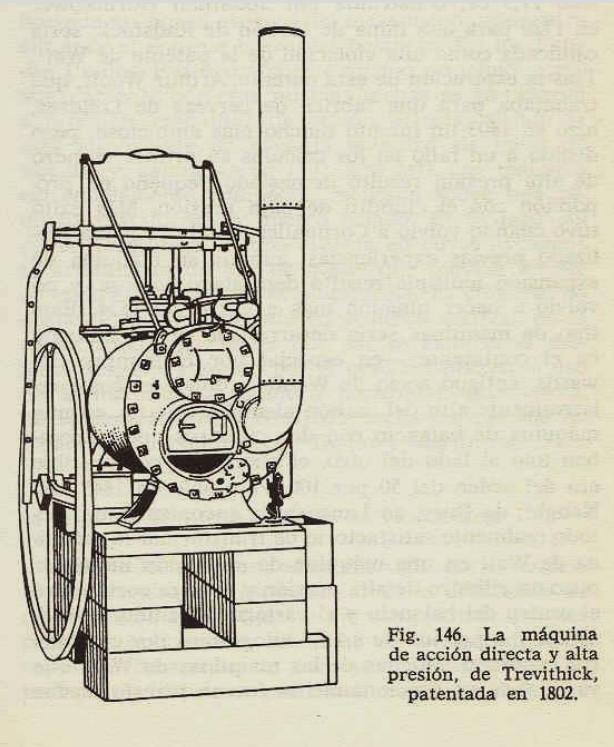
Modern History Sourcebook: Tables Illustrating the Spread of Industrialization

<https://sourcebooks.fordham.edu/mod/indrevtabs1.asp>

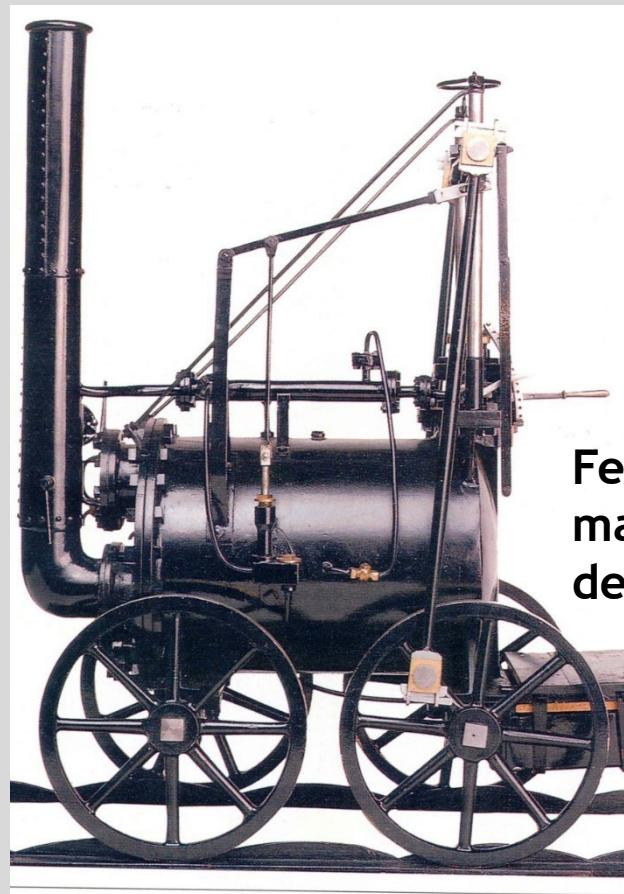
II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
3. La industrialització a Europa

El ferrocarril

Ferrocarril de Trevithick

DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., *Historia de la tecnología, Desde 1750 a 1900*.
Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.), p. 471.

**Ferrocarril de Trevithick,
maqueta segons plànols
de 1808**

**1801: primera locomotora sobre camins normals.
1804: sobre vies però el pes les trenca.**

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

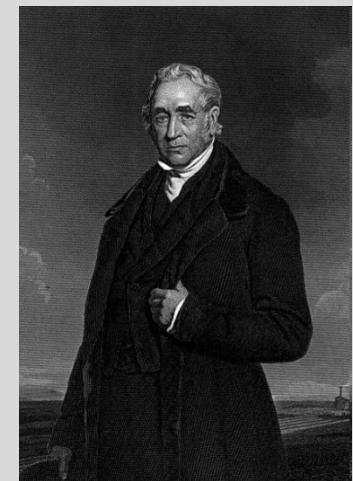
3. La industrialització a Europa

Ferrocarril Rocket de G. Stephenson and Co., 1829

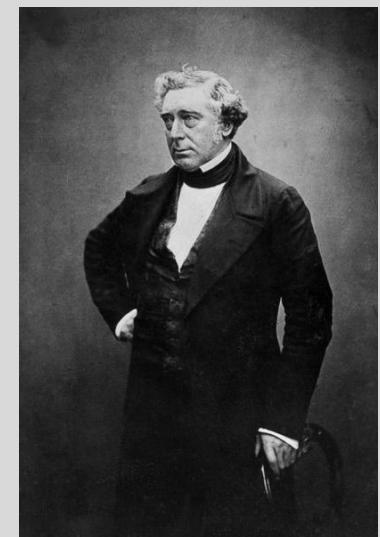
Stephenson's Rocket
Rocket marks one of the advances in railway technology. It also contains its designer Robert Stephenson as one of the premier engineers of Robert Stephenson & Company. The locomotive in 1829 works in Newcastle-upon-Tyne as an entrant in the Rainhill Trials, the new Liverpool-Manchester Railway trials between competing designs. It performed well, the Rocket arriving where it was a

George, creador
de la primera línia
de ferrocarril
Manchester a
Liverpool, 1830

Rocket

Robert, fill,
manager de
l'empresa, ambdós
enginyers

5.16. THE COMPLETED RAILWAY NETWORK, c. 1890

• Principal railway stations

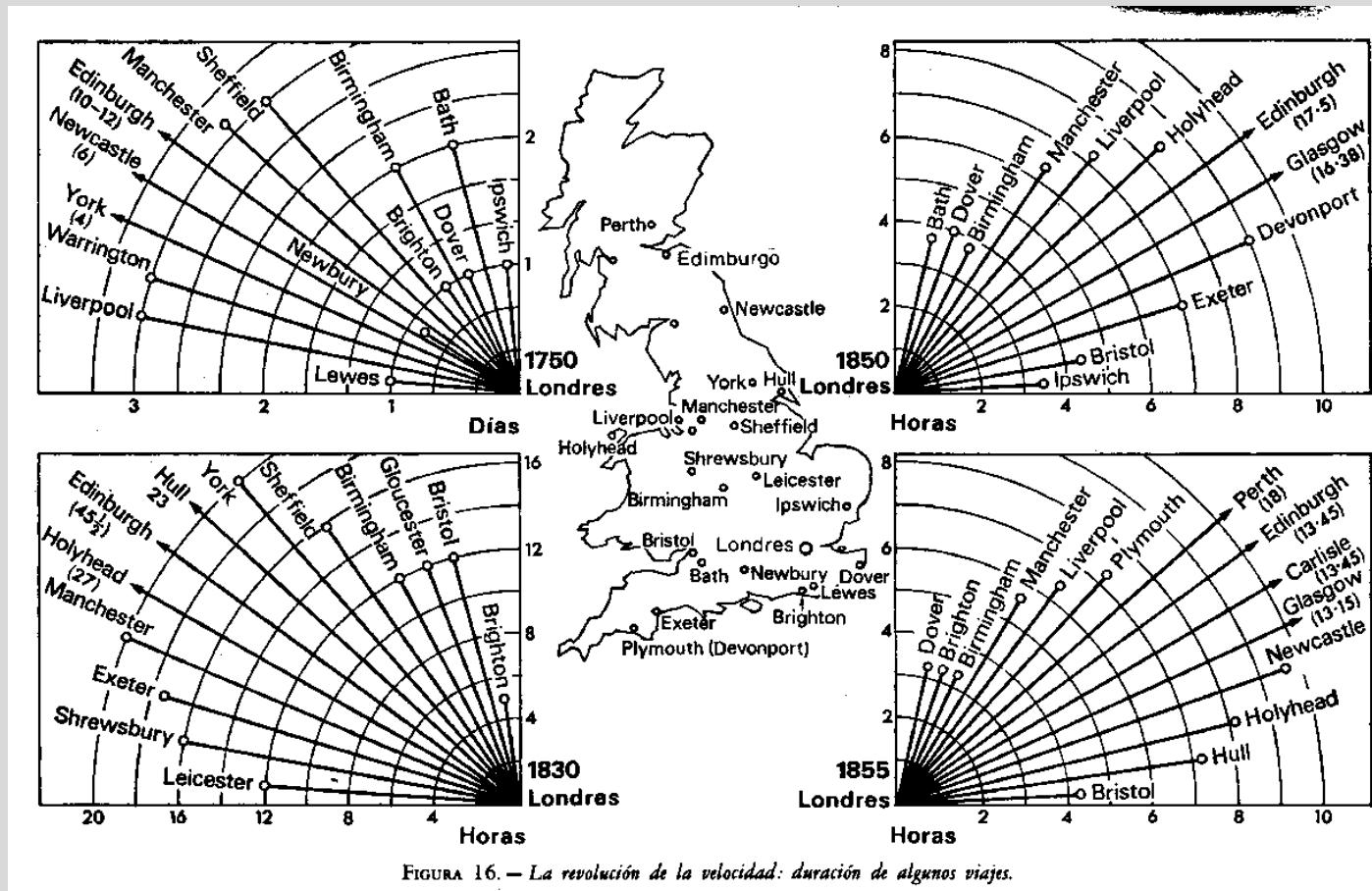
II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
3. La industrialització a Europa

Rex Pope, *Atlas of British Social and Economic History since c. 1700*, p. 107. Macmillan Library Reference, 1989.

II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

Ferrocarril

HOBSBAWM, E.J., *Industria e Imperio. Una historia económica de Gran Bretaña desde 1750*, Apèndix “Diagramas”, sense numerar. Ariel, Barcelona, 1977.

TABLA 2

*Recursos efectivos de las compañías ferroviarias (acciones y obligaciones),
con distinción de la parte extranjera,
a 31 de diciembre de 1869
(En miles de pesetas)*

Compañías	Recursos totales		Participación extranjera (1)	
	Acciones	Obligaciones	Acciones	Obligaciones
Ferrocarril de Madrid a Zaragoza y Alicante . . .	113.962,6	191.965,2	113.962,6	191.965,2
Ferrocarril del Norte de España . . .	95.000,0	148.774,9	84.550,0	148.774,9
Ferrocarril de Palencia a La Coruña y de León a Gijón . . .	19.549,8	18.365,8	15.390,0	? (2)
Ferrocarril de Zaragoza a Pamplona y Barcelona . .	70.196,5	89.717,4	20.900,0	47.772,3
Ferrocarril de Ciudad Real a Badajoz y de Almorchón a las minas de Belmez . . .	33.250,0	27.924,9	33.250,0	? (2)
Ferrocarril de Almansa a Valencia y Tarragona . .	20.300,0	46.302,6	—	—
Ferrocarril de Sevilla a Jerez y Cádiz . . .	66.500,0	59.524,1	66.500,0	59.524,1
Ferrocarril de Córdoba a Málaga . . .	20.571,0	27.299,6	—	—
Ferrocarril de Tudela a Bilbao . . .	23.598,6	33.109,6	—	—
Caminos de Hierro de Barcelona a Francia por Figueres . . .	32.122,1	20.333,4	—	—
Ferrocarril de Medina del Campo a Zamora y de Orense a Vigo . . .	19.409,3	19.691,8	—	—
TOTAL	604.552,0	757.394,4	358.503,6	466.107,3

(1) La participación extranjera se confunde con la participación francesa, salvo en los casos de los ferrocarriles de Utrera a Morón y Osuna, y de Santiago al Carril, financiados por los ingleses (cf. F. Wais San Martín, *Historia general de los ferrocarriles españoles, 1830-1941*, Editora Nacional, Madrid, 1967, pp. 208-209 y 195), así como en el de las obligaciones de «Norte», una parte de las cuales (algo así como cerca de 150.000 sobre el total de 662.987 que formaron la primera serie, emitida entre 1859 y 1867) se hallaba en manos belgas, según Broder.

(2) El interrogante significa que hay participación francesa en cuantía desconocida. Así, el total de 466,1 millones en obligaciones, aportados por los extranjeros, debe considerarse como un mínimo.

FUENTES: Las cifras correspondientes a «recursos totales» proceden de la *Memoria sobre las Obras Públicas en 1867, 1868 y 1869, comprendido lo relativo a ferrocarriles*, presentada al Excmo. Sr. Ministro de Fomento por la Dirección Gen. de Obras Públicas, Madrid, 1870; las de la participación extranjera, de la comunicación de A. Broder, «Les investissements français en Espagne au XIXe siècle. Essai de quantification des investissements privés», presentada al 2º Colloque des Historiens Economistes Français, París, 4-6 octubre 1973.

II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

NADAL, J., *El fracaso de la revolución industrial en España, 1814-1913*, pp. 40-41.
Ariel, Barcelona, 1975.

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

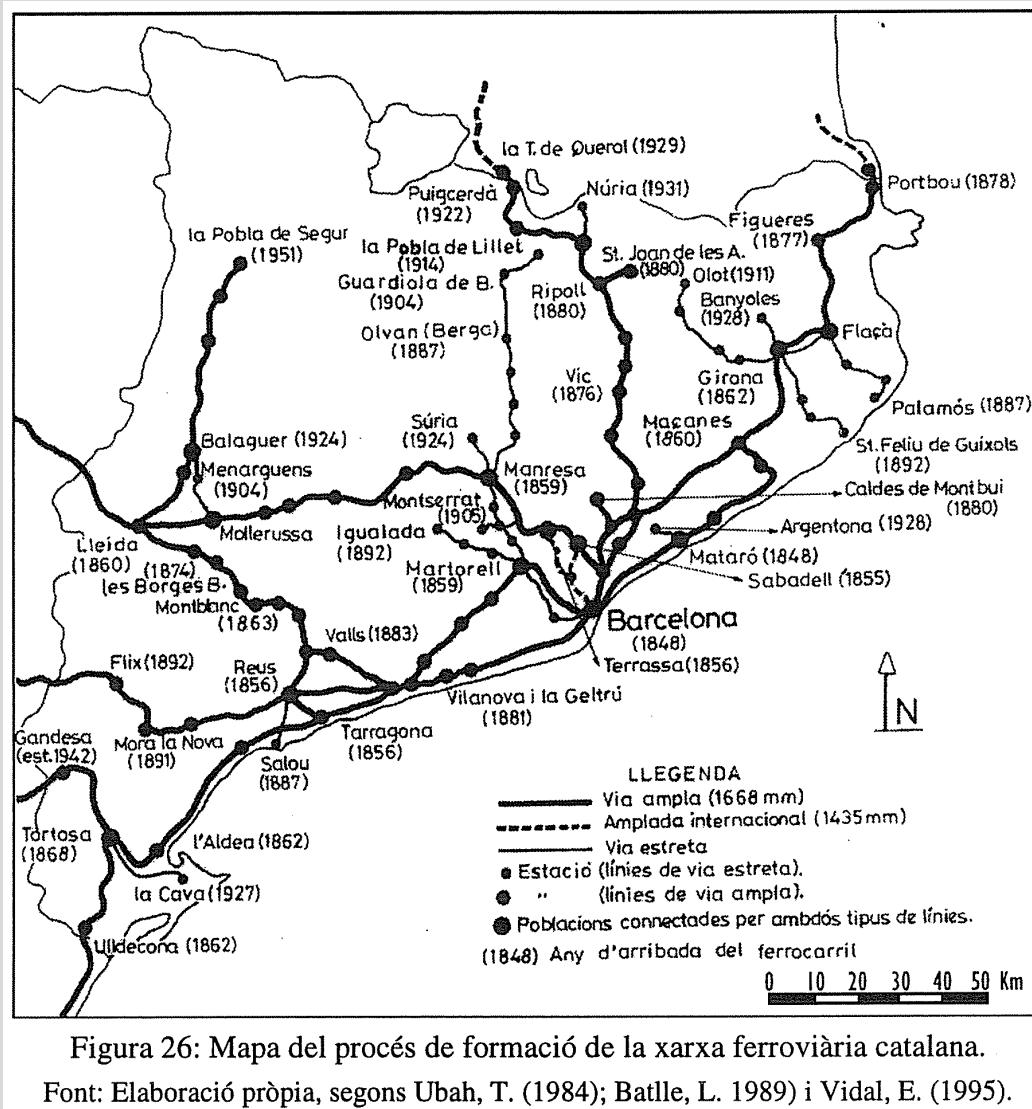

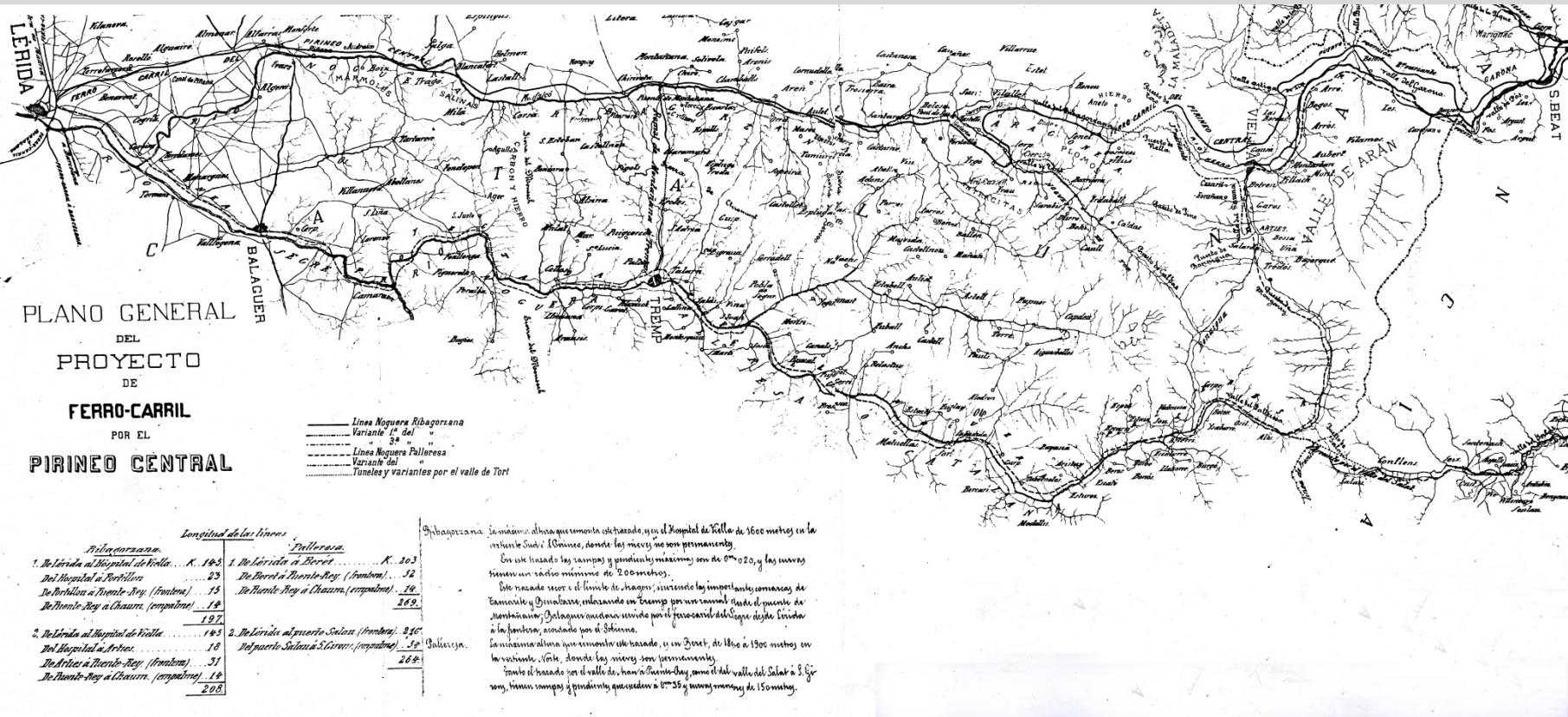
Figura 26: Mapa del procés de formació de la xarxa ferroviària catalana.

Font: Elaboració pròpia, segons Ubah, T. (1984); Batlle, L. 1989 i Vidal, E. (1995).

Font, Jaume (1999), *La formació de les xarxes de transport a Catalunya (1761-1935)*, p. 230.
 Vilassar de Mar-Barcelona: Oiko-Tau.

II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

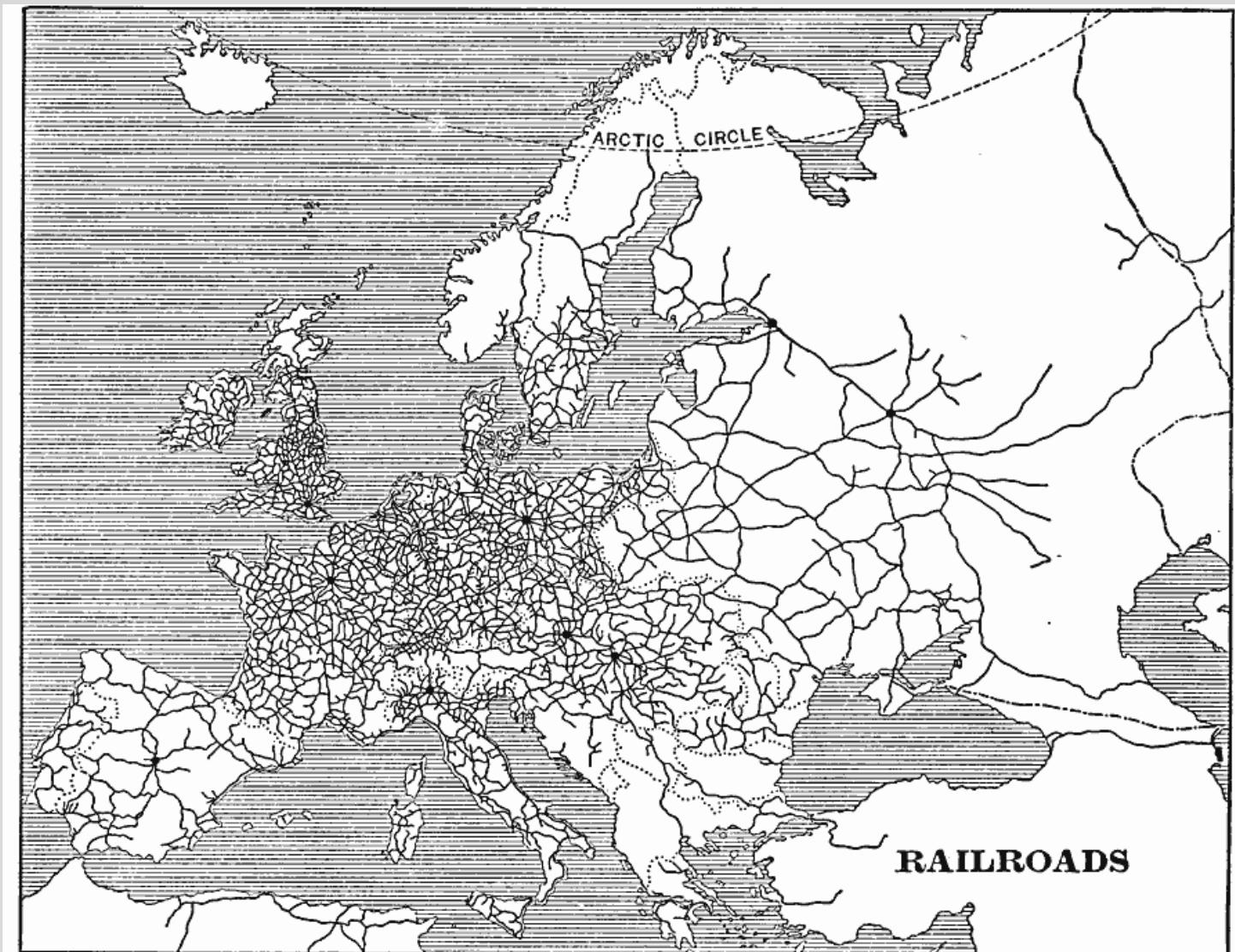

Ferro-carril del Pirineo Central. Línea de Lérida a la frontera francesa por el Noguera Ribagorzana y Valle de Arán. Memoria relativa al expresado objeto.

Barcelona: Establecimiento Tipográfico de los Sucesores de N. Ramírez y C^a, 1881.

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
3. La industrialització a Europa

Ferrocarrils a Europa, 1901

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

Spread of Railways in Ten Selected Countries (Length of line open [in kilometers [1km = 5/8 mile]])

	1840	1860	1880	1900
Austria-Hungary	144	4,543	18,507	36,330
Belgium	334	1,730	4,112	4,591
France	496	9,167	23,089	38,109
Germany	469	11,089	33,838	51,678
Great Britain	2,390	14,603	25,060	30,079
Italy	20	2,404	9,290	16,429
Netherlands	17	335	1,846	2,776
Russia	27	1,626	22,865	53,234
Spain	-	1,917	7,490	13,214
Sweden	-	527	5,876	11,303

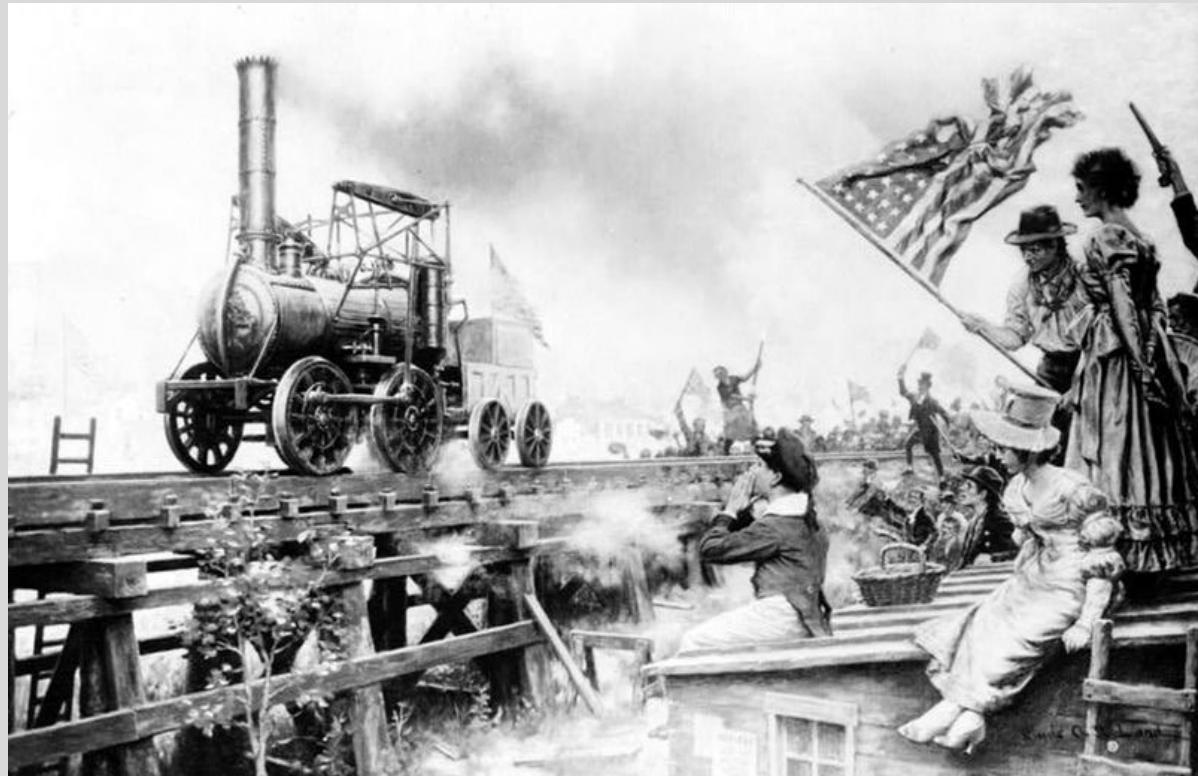
Modern History Sourcebook: Spread of Railways in 19th Century

<https://sourcebooks.fordham.edu/mod/indrev6.asp>

Ferrocarril als Estats Units

Lleó de Stourbridge, 1829

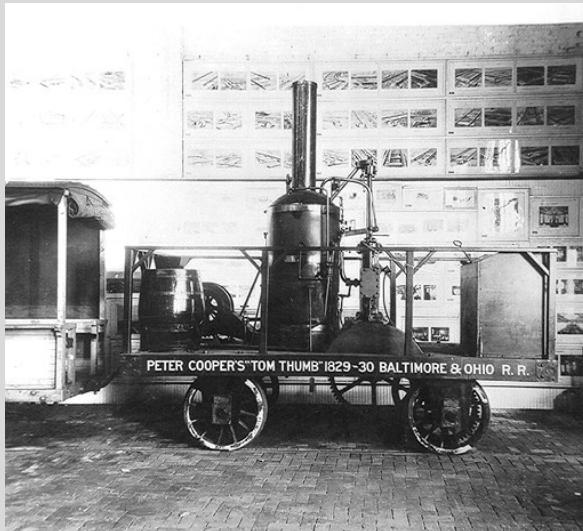
Primer ferrocarril a USA, construït a Stourbridge (Anglaterra) per Foster, Rastrick and Company per a The Delaware & Hudson Canal Company

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

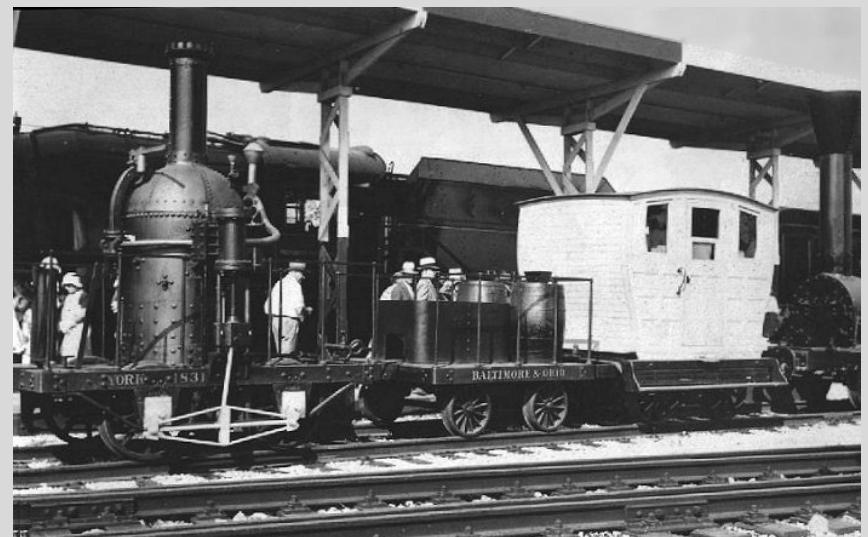
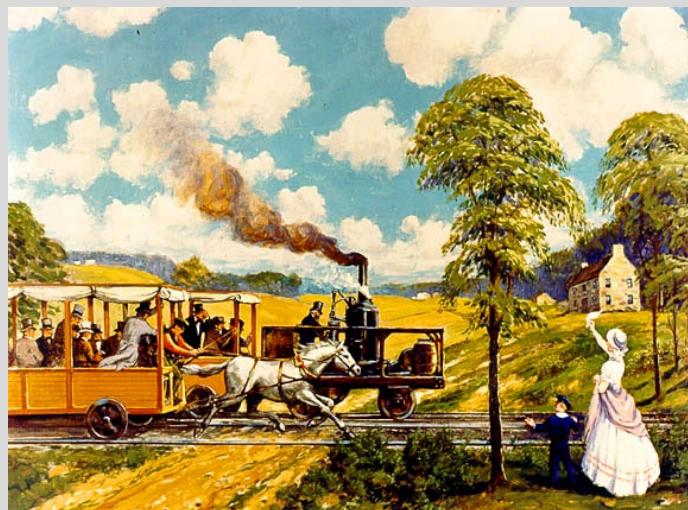
4. La industrialització als Estats Units

Tom Thumb, 1829
Construïda a New York per
Peter Cooper

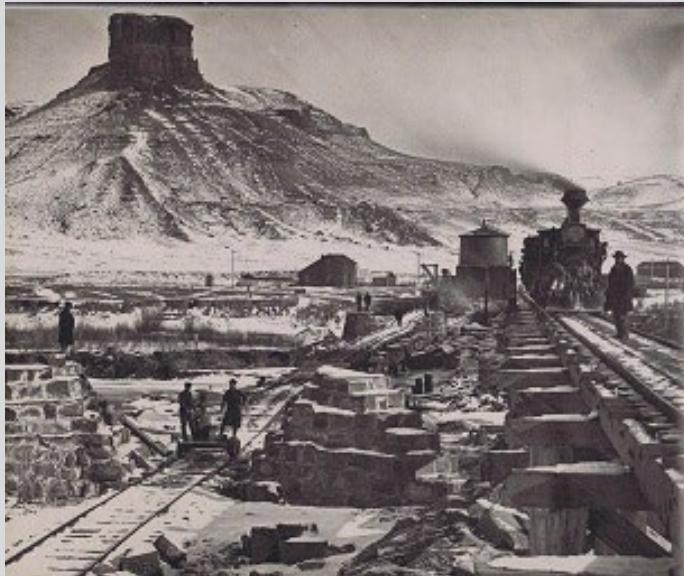
Primeres locomotores fabricades als
Estats Units.

York, 1831-1832
Construïda a York,
Pennsylvania, per
Phineas Davis

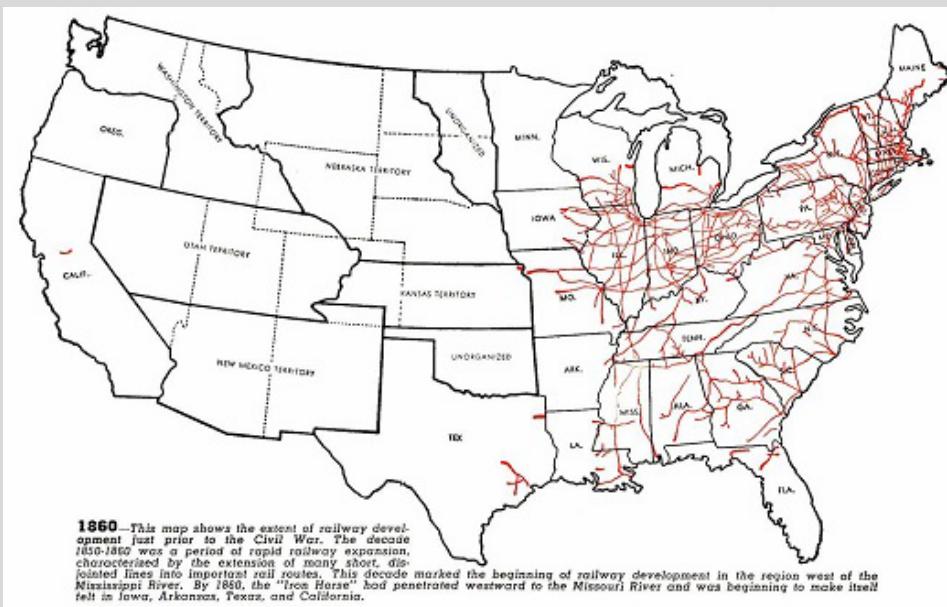
II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

4. La industrialització als Estats Units

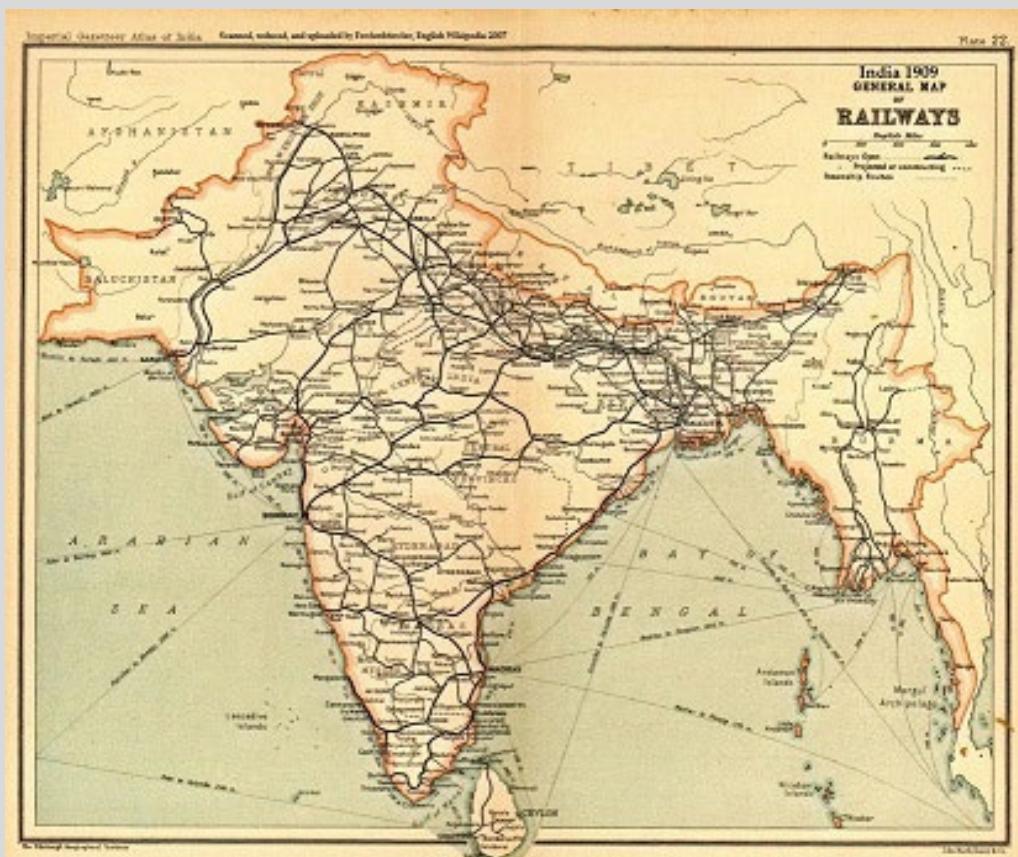

**Central i Union Pacific,
units el 1869**

**Central Pacific Railroad
Photographic History Museum**

Imperial Gazetteer Atlas of India

Ferrocarril a la Índia, 1909.

La primera revolució industrial: tèxtils i vapor: 1712-1830

- 1712: La màquina de vapor de Newcomen.
- 1733: John Kay inventa la llançadora voladora.
- 1764: James Hargreaves inventa la Jenny.
- 1769: Richard Arkwright patentà el bastidor d'aigua.
James Watt patentà la seva primera màquina de vapor, que incorporar una sèrie de millores al motor Newcomen.
- 1779: Samuel Crompton crea la mula, primera màquina de filar que es mourà amb la segona màquina de vapor de Watt.
- 1781 Segona màquina de vapor de Watt, que incorpora el moviment rotatori.
- 1785: Edmund Cartwright patentà un teler mecànic.
- 1793: Eli Whitney patentà la desmotadora de cotó.
- 1807: Robert Fulton comença el servei de vaixells de vapor al riu Hudson.
- 1830: George Stephenson comença el servei ferroviari entre Liverpool i Londres.

La segona revolució industrial: Electricitat i Química: 1875-1905

- 1836: Samuel F. B. Morse inventa el telègraf.
- 1866: Cyrus Field posa el primer cable transatlàntic amb èxit.
- 1876: Alexander Graham Bell inventa el telèfon.
- 1879: Thomas Edison inventa la bombeta incandescent.
- 1892: Rudolf Diesel patentà el motor dièsel.
- 1899: Guglielmo Marconi inventa el sense fil.
- 1903: Els germans Wright realitzen el primer vol d'avió amb èxit.

Cronologia

Electricitat

Thomas Edison

- 1879 Làmpada incandescent.
- 1882 Primera planta de corrent contínua al carrer Pearl de Nova York.
- 1890 Crea la Edison General Electric, finançada per J.P. Morgan.

Nikola Tesla

- 1886 se separa d'Edison i crea la seva empresa que difon el corrent altern. Passa a treballar a Westinghouse Electric un cop li ven les seves patents.
- 1887 Motor d'inducció de corrent altern.

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

Percentage Distribution of the World's Manufacturing Production, 1870 and 1913 (*percentage of world total*)

	1870	1913
USA	23.3	35.8
Germany	13.2	15.7
U.K.	31.8	14.0
France	10.3	6.4
Russia	3.7	5.5
Italy	2.4	2.7
Canada	1.0	2.3
Belgium	2.9	2.1
Sweden	0.4	1.0
Japan	-	1.2
India -	11.0	1.1
Other Countries	-	12.2

Modern History Sourcebook: Tables Illustrating the Spread of Industrialization

<https://sourcebooks.fordham.edu/mod/indrevtabs1.asp>

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

4. La industrialització als Estats Units

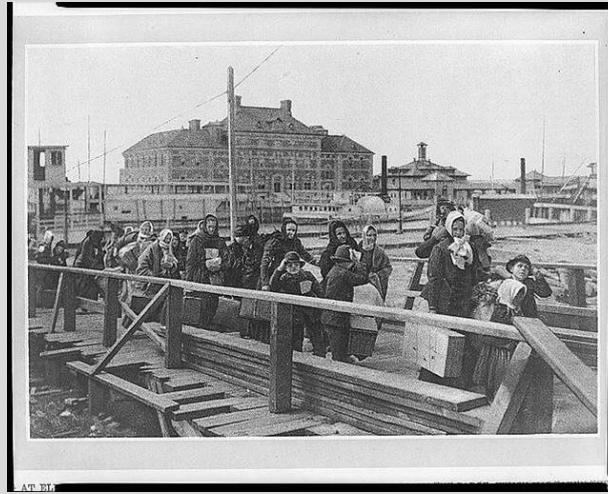

LIBRARY

LIBRARY
OF CONGRESS

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

4. La industrialització als Estats Units

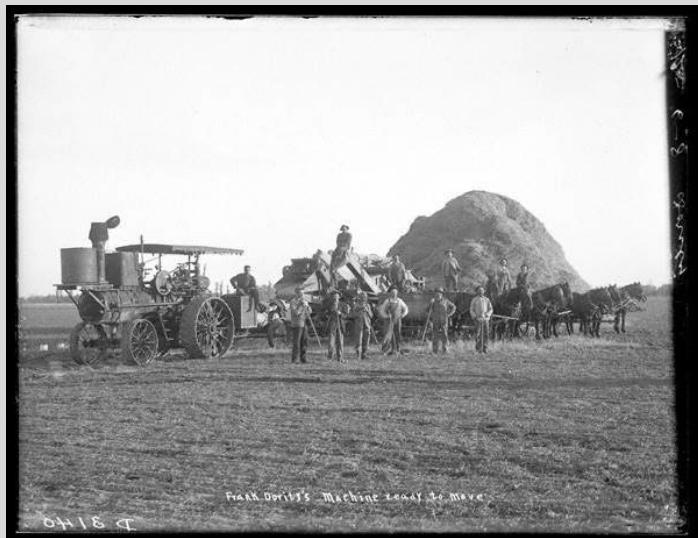
Si els grangers desenvolupen tant l'agricultura, per què l'augment dels arrendataris?

-
1. Endeutament per comprar la tecnologia agrària [banca de l'est]
 2. Elevat cost de magatzematge i transport [monopolis ferroviaris]
 3. Es fixa el preu de venda al mercat mundial

dificultats en la pagesia (explotació del món pagès)

American Memory [Library of Congress] Tecnologia agrària a Nebraska

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
4. La industrialització als Estats Units

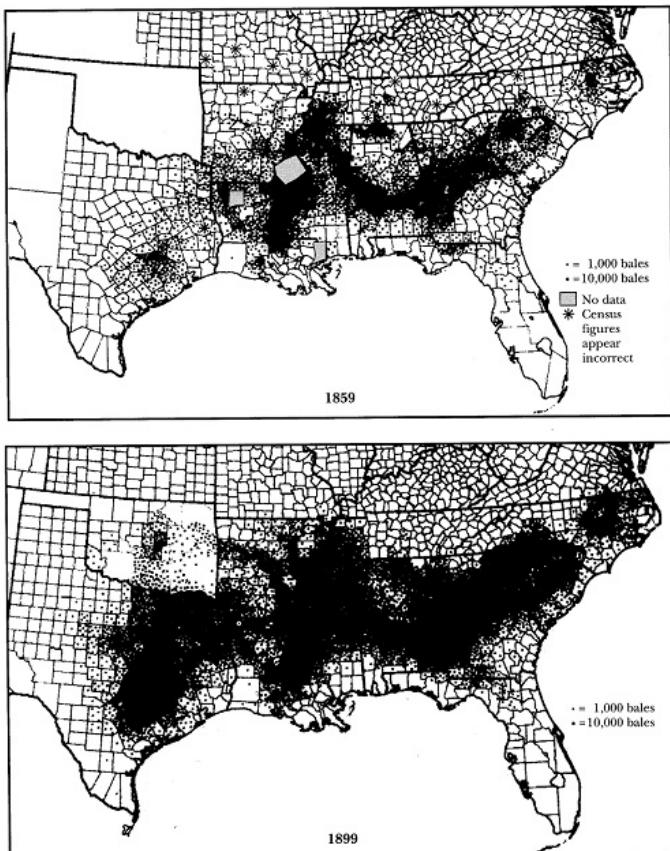

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

4. La industrialització als Estats Units

FIGURE 14.1

Cotton Production in the United States: 1859 and 1899

Source: U.S. Department of Agriculture, *Atlas of American Agriculture*, part 5, sec. A (Washington, D.C.: Government Printing Office, 1918), 17.

Table 9.2. *Ten largest industries, by value added, 1860 and 1910*

	1860		1910	
	Value Added (\$ million)	Employment (000)	Value Added (\$ million)	Employment (000)
Cotton goods	\$55	115	Machinery	\$690
Lumber	54	76	Lumber	650
Boots and shoes	49	123	Printing and Publishing	540
Flour and meal	40	28	Iron and steel	330
Men's clothing	37	115	Malt liquors	280
Iron	36	50	Men's clothing	270
Machinery	33	41	Cotton goods	260
Woolen goods	25	61	Tobacco	240
Carriages and wagons	24	37	Railroad cars	210
Leather	23	23	Boots and shoes	180
All manufacturing	815	1,474	All manufacturing	8,529
				6,615

Source: Peter Temin, "Manufacturing," in Lance E. Davis, Richard A. Easterlin, William N. Parker, et al., *American Economic Growth: An Economist's History of the United States* (New York, 1972), 433, 447. See also Jeremy Atack and Peter Passell, *A New Economic View of American History from Colonial Times to 1940*, 2nd ed. (New York, 1994), 461, 467, for rankings based on value-added in 1914 prices. There are a few differences from Temin's rankings but nothing substantial.

Cambridge Economic History of the United States, Vol. 2: Long Nineteenth Century, editat per Stanley L. Engerman i Robert E. Gallman

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

4. La industrialització als Estats Units

Indústria al nord-est dels Estats Units [National Geographic]

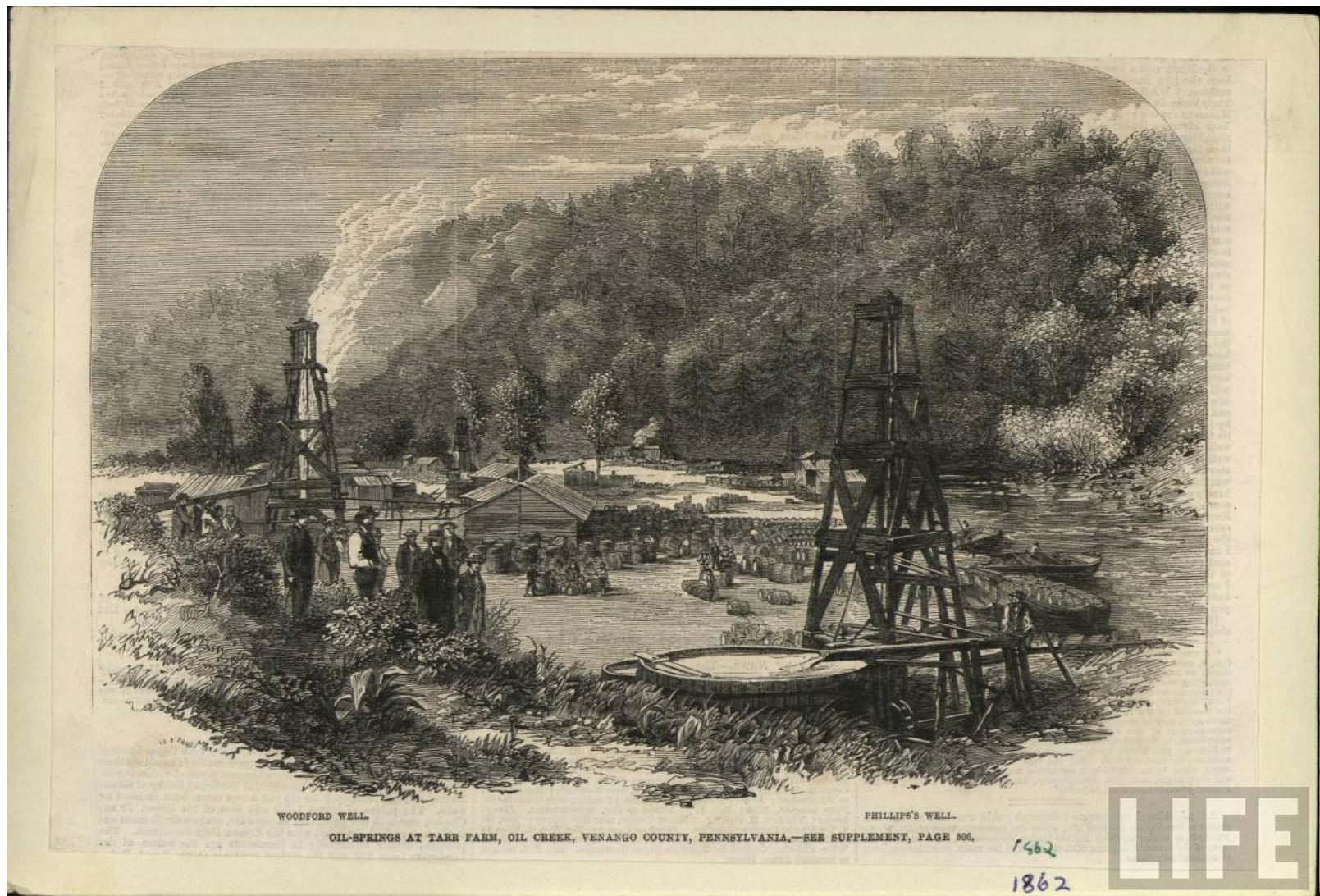
II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
4. La industrialització als Estats Units

Darius Kinsey, fotògraf

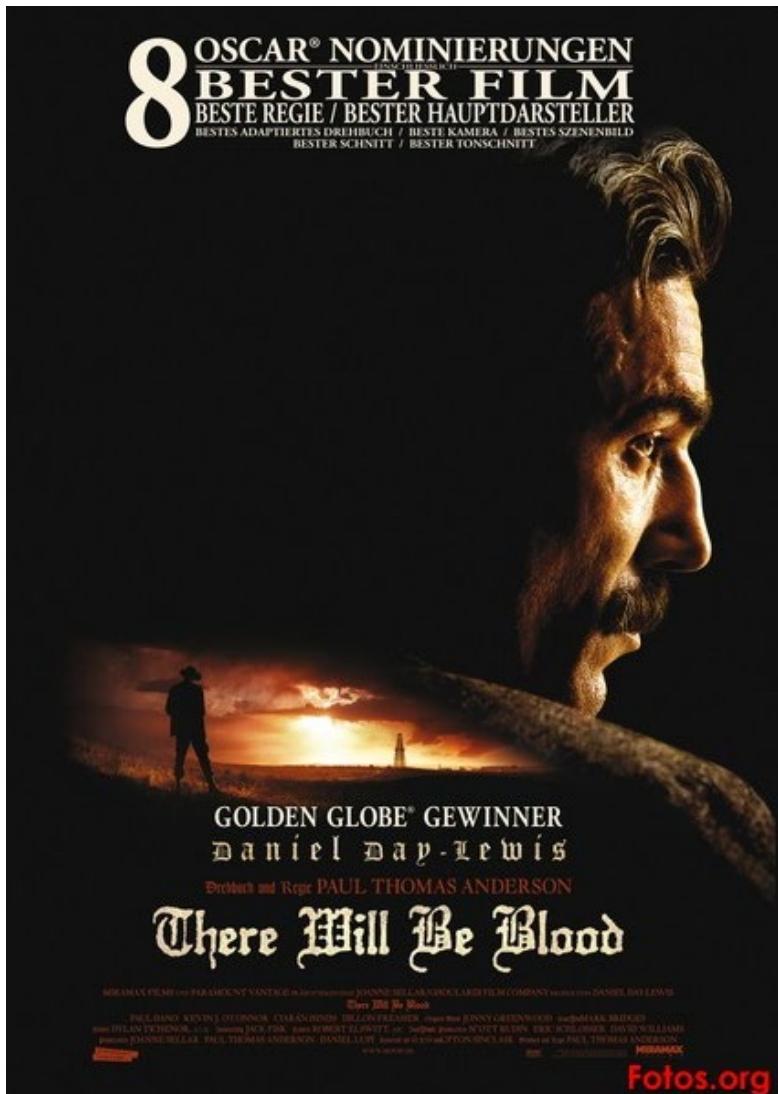
Oklahoma Historical Society

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
4. La industrialització als Estats Units

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

4. La industrialització als Estats Units

Pous d'ambició

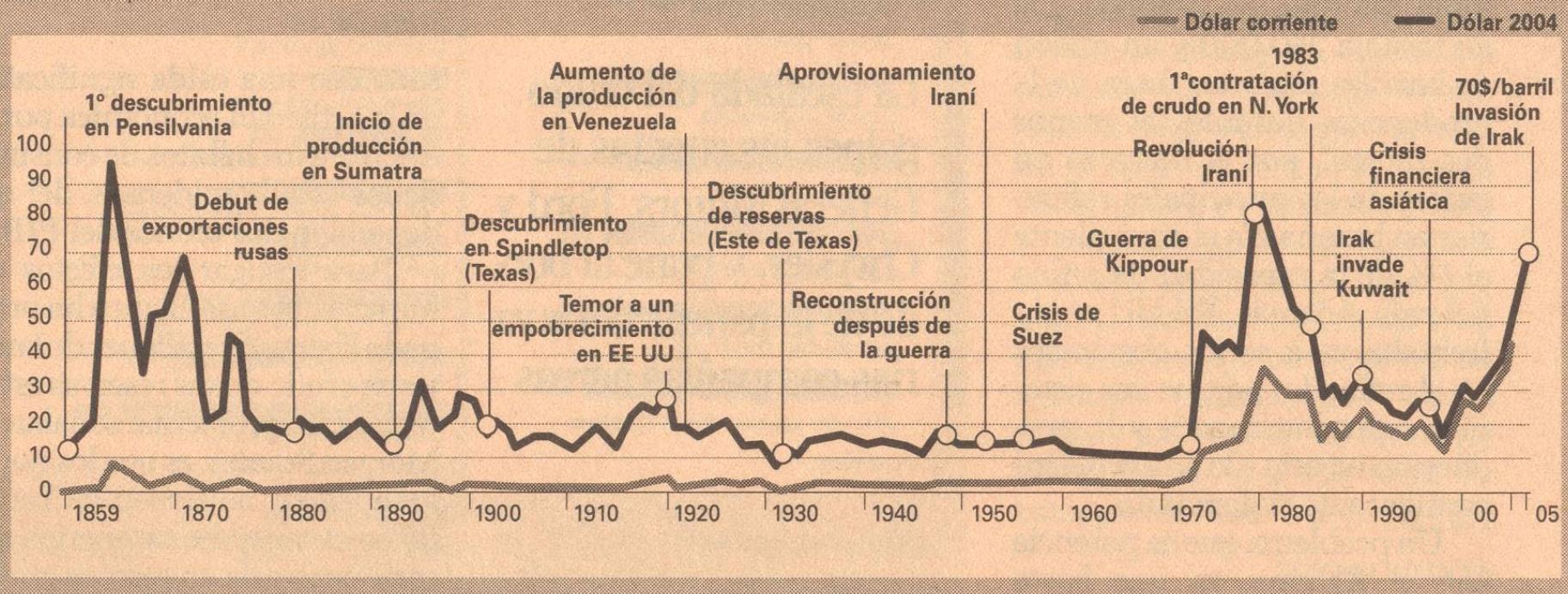
II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Petrolí

Evolución del precio del petróleo

En dólares por barril

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Electricitat

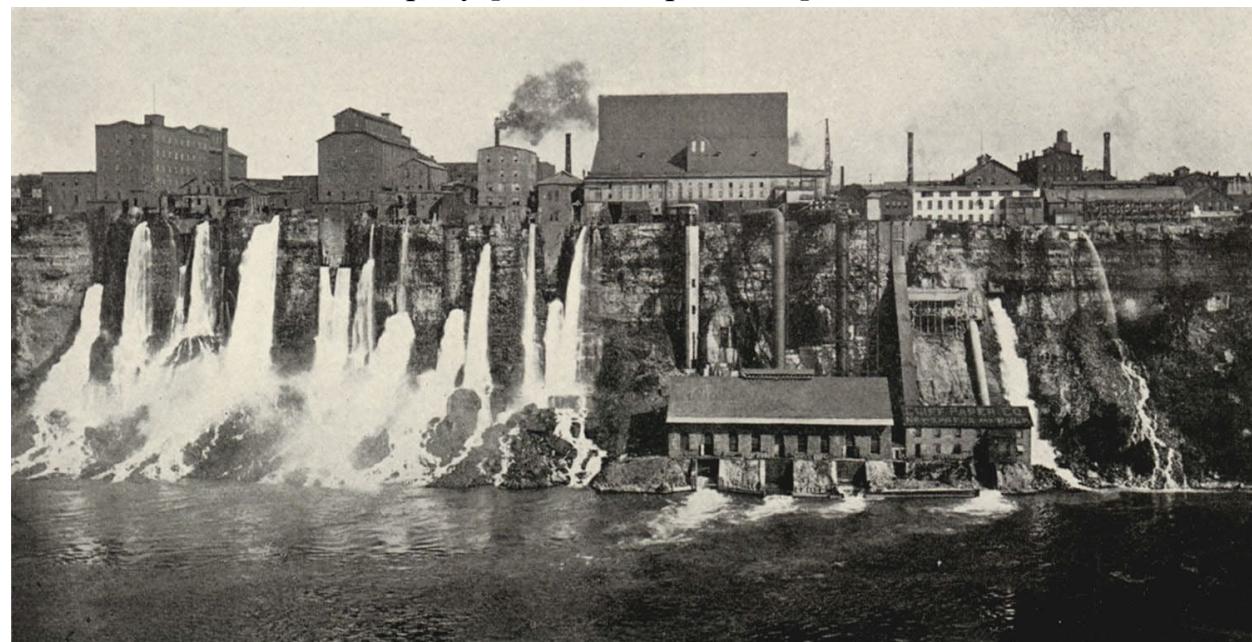
Hippolyte Pixii va construir el 1832 la primera dinamo basada en els principis de Faraday. El 1871 Zénobe va muntar a París la primera dinamo que generava grans quantitats d'energia.

Les centrals hidroelèctriques converteixen l'energia mecànica en energia elèctrica amb el concurs de turbines que permeten que es generi l'electricitat en un alternador o generador. La primera el 1878 a Northumberland (Anglaterra). El 1881 la Schoelkopf Power Station No. 1 als USA, prop de les cataractes del Niàgara.

Northumberland (Anglaterra)

The Niagara Falls Hydroelectric Power and Manufacturing Company ["Schoellkopf Plant"]

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Acer per a la construcció

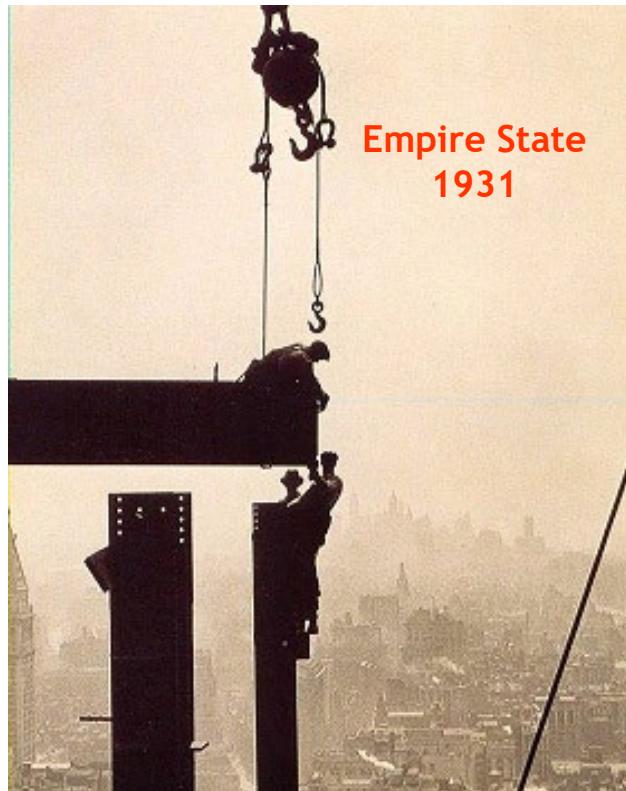
Tour Eiffel
1889

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Acer per a la construcció

The New York Public Library
Photographs of the Empire State Building
under construction

Construcció del Rockefeller Center a Nova York, 1932

Samuel H. Gottscho.
Donald Albrecht, *The Mithic City. Photographs of New York by Samuel H. Gottscho, 1925-1940*.
New York. Museum of the City of New York-
Princeton Architectural Press. 2005.

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

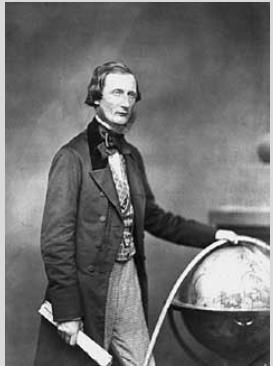
Construcció del Golden Gate
(San Francisco)

Brooklyn Bridge, a NY, acabat de construir el 1883

Museu of the City of New York

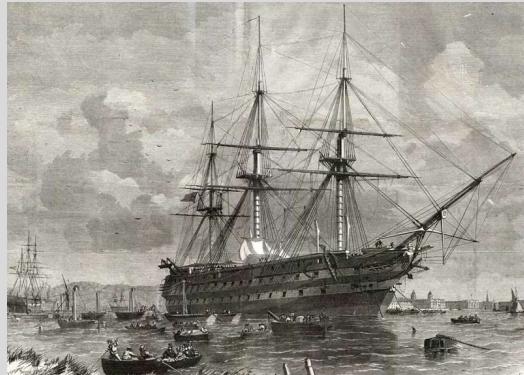
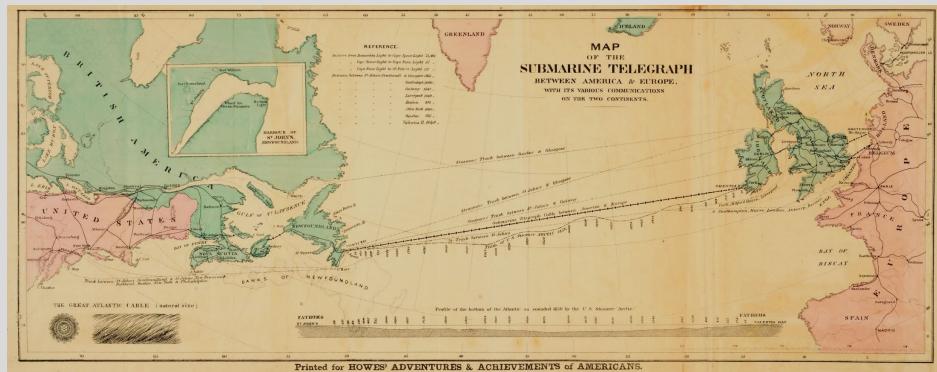

Cyrus West Field
(November 30, 1819 –
July 12, 1892)

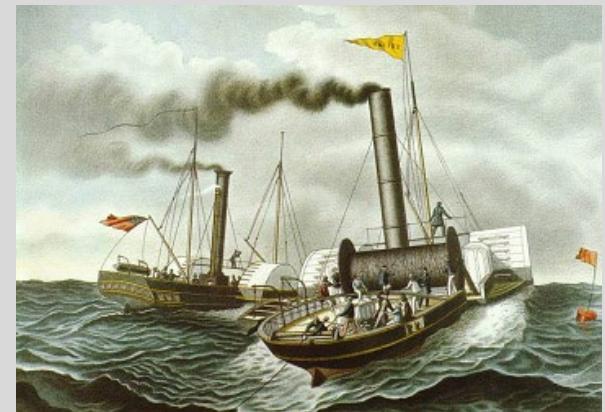
II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Primer cable entre Amèrica i Europa, 1858-1866, per Cyrus Field

"Agamemnon laying the 1858 Atlantic
submarine cable"

Goliath laying the 1850
Channel submarine cable

"Great Eastern laying the 1866 Atlantic
submarine cable"

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL
5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

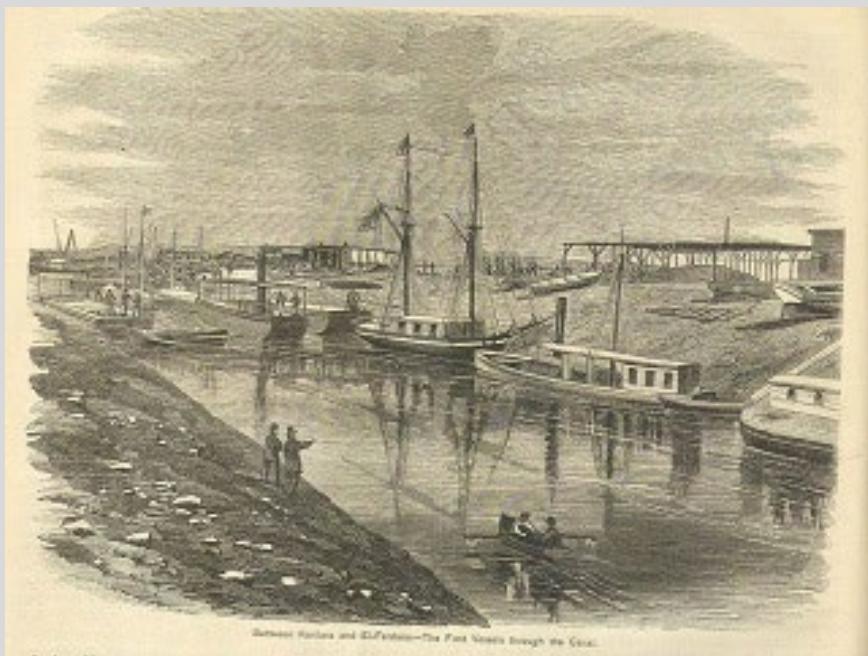
Vaixell de vapor

William H. Miller, Jr. (1988), *Famous Ocean Liners. Photo Postcards*, Dover.

SS Ancon, primer vaixell a passar pel Canal de Panamà, el 1907.

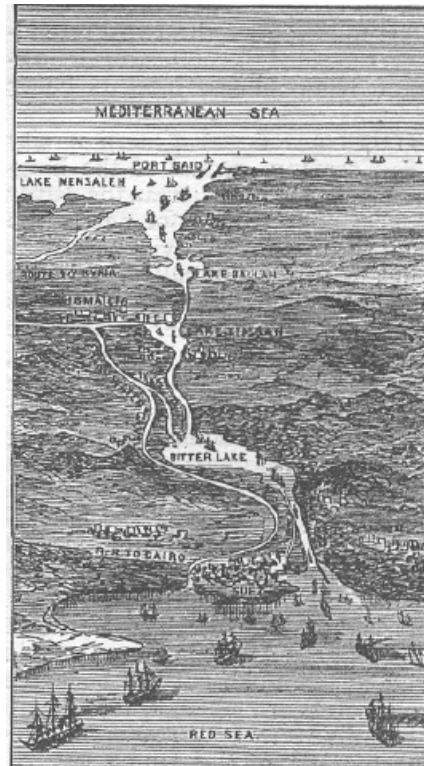

Primers vaixells a través del Canal de Suez.
Gravat publicat el 1869 a l'*'Appleton's Journal of Popular Literature, Science, and Art'*

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Canal de Suez
Uneix la Mediterrània amb la Mar Roja

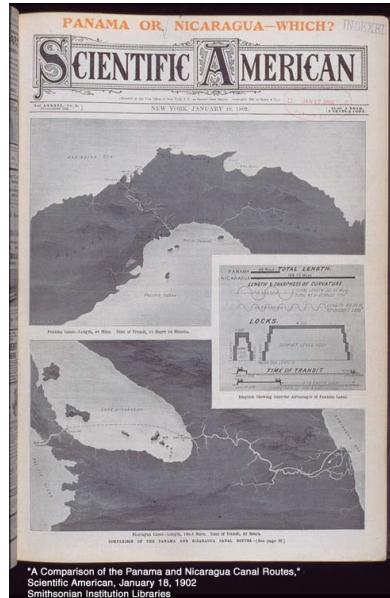
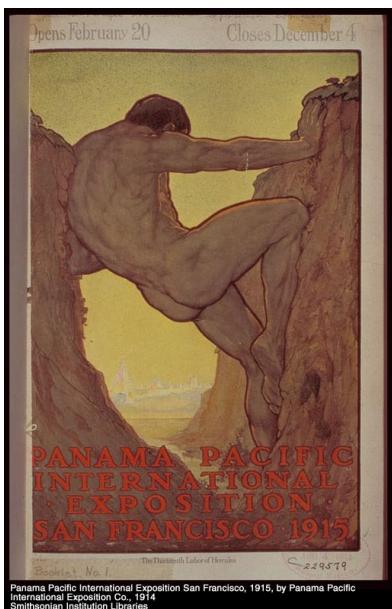
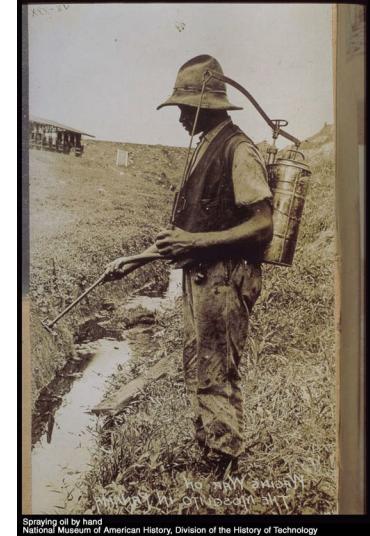
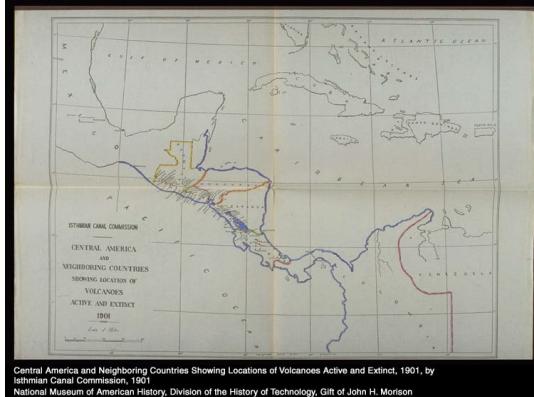
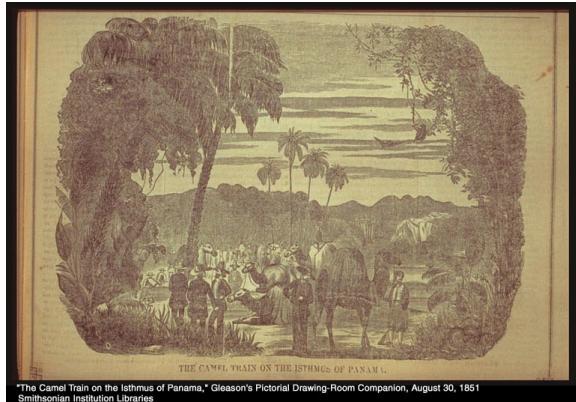

Europa-Alexandria, Nil, Suez, Bombay (només 1 mes)

Ferrocarril + Vaixell de vapor + telègraf

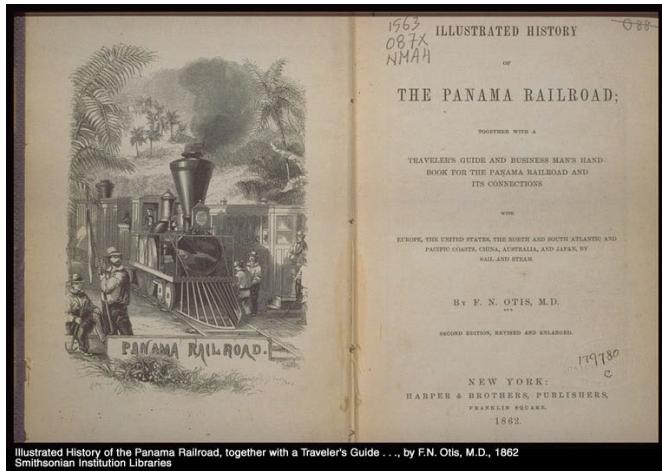
La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Make the Dirt. Fly! El Canal de Panamà A Smithsonian Institution Libraries Exhibition

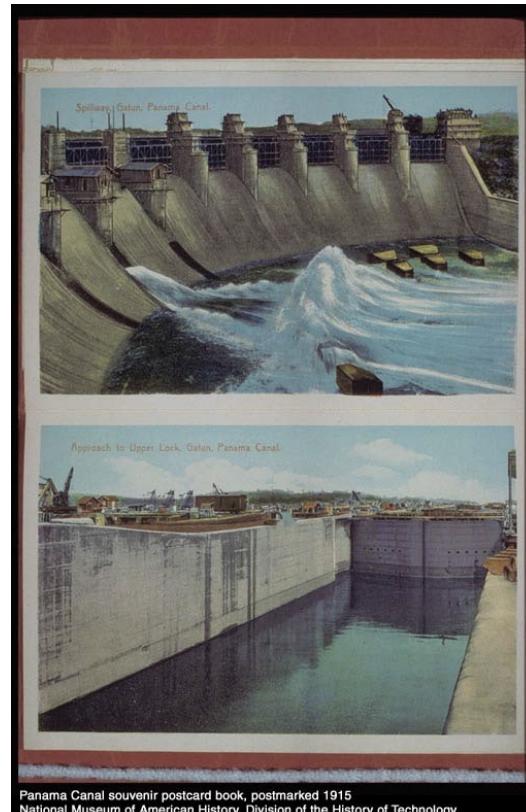

II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

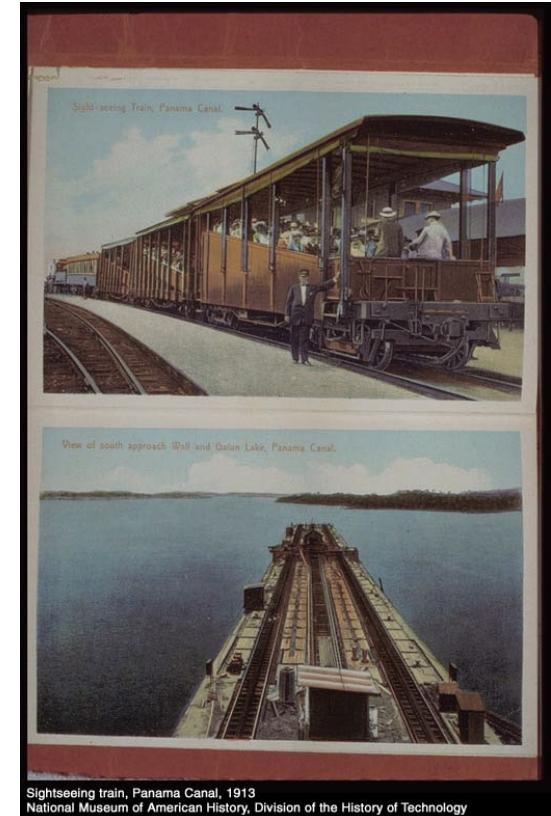
5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX

Illustrated History of the Panama Railroad, together with a Traveler's Guide . . . , by F.N. Otis, M.D., 1862
Smithsonian Institution Libraries

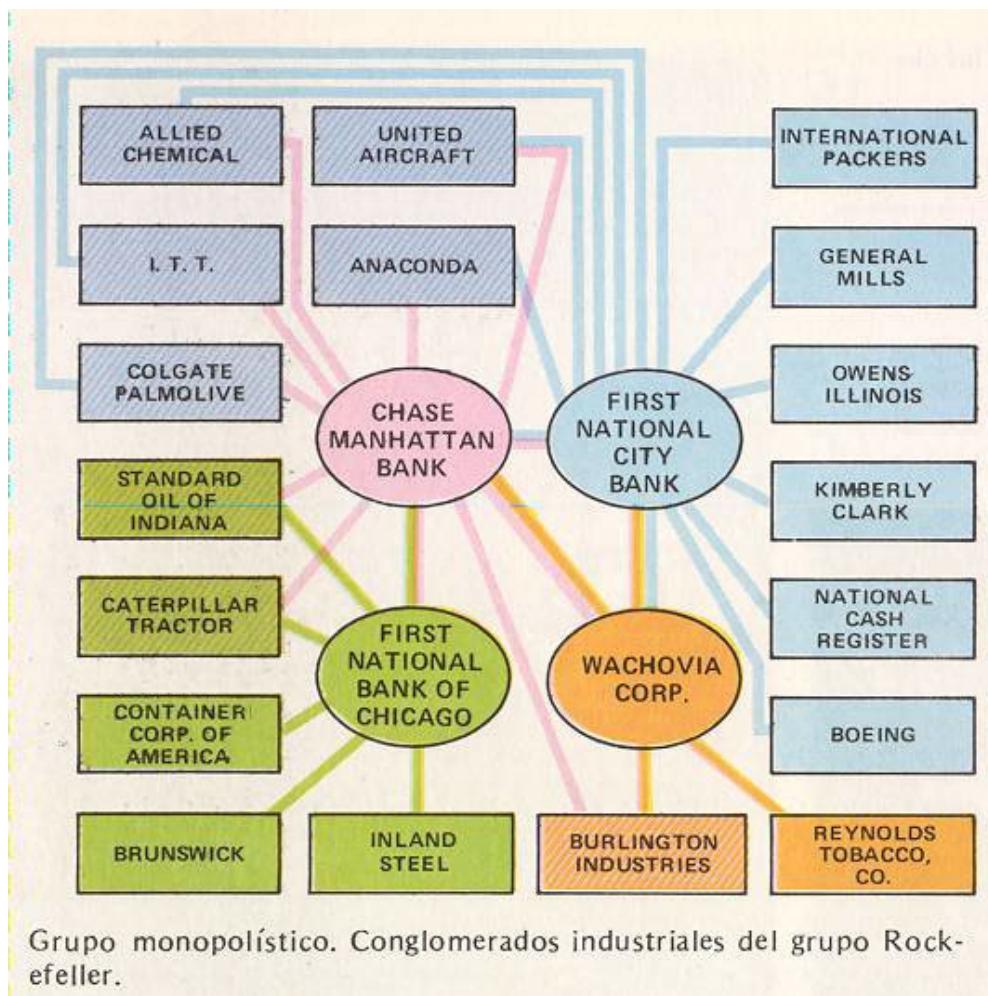
Panama Canal souvenir postcard book, postmarked 1915
National Museum of American History, Division of the History of Technology

Sightseeing Train, Panama Canal, 1913
National Museum of American History, Division of the History of Technology

II. LA REVOLUCIÓN INDUSTRIAL

5. La integración de l'economía internacional durant el segle XIX

Vilà Valentí, Juan, Pons Granja, José i Carlos Carreras (1980),
Geografía humana y económica del mundo actual, p, 218.
Editorial Anaya.

inally, the whole list of stocks dealt in was "called" from the roses a day, and bids and offers were thus exchanged. Business overflowed into the intervals between the "calls," system was abandoned. A formal call of the occurs daily in one of the upper rooms of though trading in bonds goes in one portion of the room. Transactions are made, the es are taken by at- stand by each graph opera- es are at sev- room. They ansmitted to mpanies con- Exchange, seconds the tried by the into the brok- banks, and to he "ticker," ument, is a ph, and re- "tape," or r, cabalistic S T 83— —54 I-4— ich to the ini- t 100 shares waukee & St. is sold at \$83 00 shares of fic Preferred ust brought ind that Erie ed at \$27.75, d. Two con- s service, one

NEW-YORK STOCK EXCHANGE, BROAD STREET, NEAR WALL STREET.

← **New York Stock Exchange
al Carrer Board**

